

»Pomlad v Istri«

fot. Mario Magajna

„NOVI LIST“

*vošči vesele velikonočne praznike
vsem svojim naročnikom, bravcem,
sodelavcem in vsem Slovencem*

Vstajenska misel

Edvard Kocbek

Ko se je skoraj pred dva tisoč leti Jezus na judovski sveti gori nenadoma spremenil pred svojimi učenci, jim je rekel, naj nikomur ne povedo, kar so bili videli, dokler »od mrtvih ne vstane«. Napoved vstajenja je bila takrat tako tuja in grozljiva, da so se učenci upravičeno »vpraševali, kaj bi to bilo, od mrtvih vstati« (Mr, 9, 10). Ko pa se je uresničila in je Jezus po svoji smrti na križu tretji dan dejansko vstal iz groba, je to nezaslišano dejstvo postalo temelj novega verovanja. Kdor je začel živeti iz vere in ljubezni, je tudi začel upati, da bo po smrti vstal k novemu življenju in se združil s Kristusom. Apostol Pavel je vstajensko misel poglobil: ko bo smrt »pokončana kot zadnji sovražnik«, se bo veselje preobrazilo, nastala bo polnost vseh stvari in z njimi nova bit. Tako je zgodovinsko dejstvo zadobilo v Pavlovih pismih nadnaraven in kozmičen pomen. Spremenjenje na gori in vstajenje od mrtvih sta dokazala, da je snov zemlje in človeka sposobna nedoumne preobrazljivosti.

Poslej je duh krščanstva prebujal v človeštvu čut za odprtost in napredovanje, za tveganje in svobodo, za ekstazo in ustvarjanje. Začela se je zgodovina, z njo pa se je odprla neznanska dimenzija prihodnosti. Vstajenska misel ni oznanjala krščanstva kot nazor ali religijo, ampak kot novo resničnost. Koprnenje po novem je utemeljilo kulturo in tehniko, večvrednost in absolutnost, junaštvo in svetost. Vse kaže, da v tem smislu prihaja tudi danes ura krščanstva: krepi se pomen zemeljskosti, izraža se nova dimenzija smrti, človeštvo teži po integralni prihodnosti.

Krščanski misleci odkrivajo samostojnejši in polnejši smisel zemeljskosti. Snov ni več amorfná in inertna masa, ki je med seboj le vzročno povezana, ampak je dramatično polje silnic, ki težijo v zgoščevanje, zbranost in zavest. Vse, kar je, je razvojna smer naprej in navzgor, vedno bolj sestavljena snov in vedno bolj zavestna zgodovina. S sunkom v duhovnost se je snov najvišje zjedrila v človeku, kjer ustvarja sintezo biti in dejanja. Človek postaja nosilec nenehne geneze in brezpogojnega odločanja, središče razvojne konvergenca in radikalne ljubezni. Bog se mu vedno bolj približuje v bližnjiku, večnost postaja navzočnost v sedanjosti. Snovni činitelji se odkrivajo tesno povezani s sistemom notranjosti. Nihče se ne more vključiti v prihodnost, če se ne poenoti z ve-

(Nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

• NEDELJA, 10. aprila, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojano; 10.15 Giovanni Croce: Cantate Domino; Pier Luigi da Palestrina: O bone Jesu; Jacobus Gallus: Haec dies; Wolfgang Amadeus Mozart: Maša št. 14 v c duru, K 317, za soliste, zbor in orkester (imenovana Maša kronanja); 11.15 Oddaja za najmlajše: »Klic po očetu«, mladinska radijska igra (Zora Piščanc); 12.00 Nabožne pesmi; 12.15 Vera in naš čas; 15.00 Pomladne pesmi; 15.30 »Trop brez zvoncev« (Janez Jalen). Igrajo člani RO; 17.45 Zabavni orkestri in ansambli Radia Trst; 18.30 Stanko Janežič: »Romarska pot« - Novela; 18.45 Orkestralne suite; 19.15 Nedeljski vestnik; 20.30 Iz slovenske folklore - Lelja Rehar: V starih časih (»Na uozem«); 22.10 Pevci in glasbila.

• PONEDELJEK, 11. aprila, ob: 9.30 Franz Schubert: Missa solemnis (D. 678) v as duru za soliste, zbor in orkester; 10.15 Harmonija zvokov in glasov; 10.50 Ludwig van Beethoven: Koncert za klavir in orkester št. 1 v c duru, op. 15; 11.30 »Pesmi in črtice za Veliko noč«, izbral Martin Jevnikar; 15.30 Koncert mladinskega zbora iz Trnovega pri Ljubljani; 16.00 »Janko in Metka«, Otroška spevoigra (Saša Skufca). Igrajo člani Slovenskega gledališča v Trstu; 18.30 Simfonične skladbe ruske Petrice; 19.15 »Pisanice in pirhi« (Franc Orožen); 19.30 Zabavali vas bodo: orkester Berta Kämpferta, Miranda Martino in pianist Stanley Black; 21.55 Gaetano Donizetti: »Roberto Devereux«, lirski tragedija v treh dejanjih.

• TOREK, 12. aprila, ob: 12.00 Iz slovenske folklore - Lelja Rehar: V starih časih: »Na uozem«; 17.20 Italijanščina po radiu; 18.30 Koncertisti naše dežele; 19.00 Plošče za vas, quiz oddaja (Danilo Lovrečič); 21.00 Pregled slovenske dramatike, priprava Jože Peterlin in Josip Tavčar; 23.05 Nova glasba.

• SREDA, 13. aprila, ob: 11.35 Radio za šole (za prvo stopnjo osnovnih šol); 12.15 Pomenek s poslušavkami; 17.25 Radio za šole (za prvo stopnjo osnovnih šol); 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.30 Klavirska glasba; 19.15 Higijena in zdravje, pripravi dr. Rafko Dolhar; 20.35 Kulturni odmevi — dejstva in ljudje v deželi; 21.00 Simfonični koncert. Približno ob 21.50 Knjižne novosti: »Mimi Malenšek in njena knjiga „Minuta molka“ — ocena Martina Jevnikarja.

• ČETRTEK, 14. aprila, ob: 12.15 Znanost in tehnika; 17.20 Italijanščina po radiu; 18.30 Klasični moderne glasbe; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 21.00 »Saboterji«, radijska drama (Aleksander Merodič). Igrajo člani RO; 22.30 Slovenski solisti. Sopranistka Ileana Bratuž-Kacian, pri klavirju Silva Hrašovec.

• PETEK, 15. aprila, ob: 11.35 Radio za šole (za drugo stopnjo osnovnih šol); 12.15 Pomenek s poslušavci; 17.25 Radio za šole (za drugo stopnjo osnovnih šol); 18.00 Ne vse, toda o vsem, radijska poljudna enciklopedija; 18.30 Znani dirigenti in skladatelji v Trstu; 19.15 Slovenski znanstveni delavci s tržaške univerze - Marjan Bajc: »Predstavnik francoskega prosvetljenstva enciklopedist J. B. d'Alembert«; 20.35 Gospodarstvo in delo. Urednik: Egidij Vršaj; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 Benedetto Croce in idealizem v Italiji - Norberto Bobbio: »Politične in kulturne razmere v dobi idealizma«.

• SOBOTA, 16. aprila, ob: 12.00 Kulturni odmevi; 16.00 Volan, oddaja za avtomobiliste; 17.20 Skala in ladja. Komentarji o dogodkih po koncilu in v jubilejnem letu; 17.30 Lepo pisanje, vzori in zgledi mladega rodu (Martin Kranner); 18.30 Panorama jazz; 19.15 Družinski obzornik; 20.35 Teden v Italiji; 20.45 Vokalni kvintet, vodi Humbert Mamolo; 21.00 Za smeh in dobro voljo. Besedilo Danilo Lovrečič; 21.30 Vabilo na ples.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 10. aprila, nedelja: Velika noč, Marko
- 11. aprila, ponedeljek: Vel. poned., Filip
- 12. aprila, torek: Lazar, Savica
- 13. aprila, sredo: Ida, Jarmila
- 14. aprila, četrtek: Valerija, Justin
- 15. aprila, petek: Helena
- 16. aprila, sobota: Boža, Benedikt

Izdajatelj: »Novi list« d. z o. z. • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« — Trst, ulica Sv. Franciška 20 — telefon 29-477

Izjava Slovenske skupnosti

Svet Slovenske skupnosti je na seji dne 4. 4. 1966 razpravljala o predlogu za državni zakon o kazenskih določilih za zaščito narodnih manjšin, ki ga je vložil deželni svetovalec Slovenske skupnosti dr. Jože Škerk ter odobrila deželna zbornica.

Svet Slovenske skupnosti izreka priznanje predlagatelju dr. Škerku, deželni vladi, ki je njegov predlog osvojila, in deželni zbornici, ki ga je odobrila z veliko večino 53 glasov. Hkrati izreka željo, da bi vlada ta zakonski predlog čimprej predložila rimskemu parlamentu v dokončno odobritev.

Deželni predlog za državni zakon o kazenskih določilih za zaščito narodnih manjšin je doslej največji politični uspeh, ki smo ga dosegli Slovenci. Če ga bo sprejela rimska vlada, bo v bodoče kaznovan tudi tisti, ki bo sramotil Slovence ne samo kot posameznike, ampak tudi kot pripadnike slovenske narodne manjšine.

Svet Slovenske skupnosti ugotavlja, da je deželna zbornica med razpravo in zlasti z izglasovanjem zakonskega predloga priznala, da smo Slovenci narodna manjšina, katero je treba zaščititi na osnovi temeljnih ustavnih določil in naravnega prava. **To priznanje je posebno važno, ker bo služilo kot osnova vsem nadaljnjim borbam za dosego naših narodnih pravic v deželnem in državnem merilu.**

Svet Slovenske skupnosti želi ob tej priliki opozoriti širšo slovensko javnost na nekatere ugotovitve, ki so prišle na dan med razpravo v deželni zbornici, in na stališča, ki so jih zavzele razne stranke do Slovencev.

Za zakonski predlog so glasovale vse stranke razen liberalcev in misovcev. Liberalci in misovci so Slovincem v Italiji odrekli značaj narodne manjšine. Da smo Slovenci v Italiji narodna manjšina in da nam gredo ustrezne pravice, so utemeljeno dokazovali zlasti krščanskodemokratski svetovalci Ginaldi, Ramani in Stopper. Prvi je obdelal vprašanje s pravne strani, ostala dva pa zlasti s stališča naravnega prava in krščanskega socialnega nauka. Vsi so priznali, da imamo Slovenci kot narodna manjšina **pravico do obstoja in ohranitve, do razvoja in občevanja z drugimi narodi.** Poudarili so, da mora država od nas zahtevati lojalnost, mora nam pa tudi priznati in dati vse pravice, ki nam gredo kot narodni manjšini.

Ta načela pomenijo zmago programskega stališča Slovenske skupnosti, ki je naslednje:

Slovenci v Italiji smo narodna manjšina. **Naši manjšini je treba priznati, da je subjekt in ne objekt tudi v političnem življenju. Biti subjekt se pravi, sam odločati o lastni usodi.** Če drugi odločajo o njej, smo njihov objekt ali predmet. Če sami odločamo o njej, moramo imeti organ, preko katerega izpričamo kot subjekt svojo samobitnost. Ta organ je **slovensko politično predstavništvo**, sestavljeno iz slovenskih političnih skupin z lastnim vodstvom. Iz tega nujno sledi, da moramo Slovenci v Italiji imeti lastne politične organizacije, ako se nočemo odpovedati bistveni lastnosti narodne samobitnosti, to je lastnemu političnemu predstavništvu, ki je edino učinkovito politično sredstvo v boju za naš narodni obstoj.

To so temeljne točke slovenske politike, ki jih je v svojem govoru obrazložil svetovalec Slovenske skupnosti Škerk med razpravo v

deželni zbornici in dodal, da Slovenci zaradi tega ne silimo v nikakšno izolacijo, ampak smo za odprt dialog in sodelovanje z italijansko večino preko političnih predstavništev.

Slovenska skupnost je torej med razpravo v deželni zbornici dosegla več kot odobritev zakonskega predloga o kazenskih določilih za zaščito narodnih manjšin. Dosegla je, da Krščanska demokracija (Ramani) odklanja misel na tiho asimilacijo Slovencev ter nam priznava pravico do lastnega političnega predstavništva prav zato, ker smo narodna manjšina. In ta uspeh bi utegnil pomeniti važen mejnik ter velik korak naprej v boju za dosego naših pravic in trajnega miroljubnega sožitja med tu živječima narodom.

—0—

Vstajenska misel

(Nadaljevanje s 1. strani)

soljem in zgodovino in če ne pridobiva hkrati na zavestni notranjosti.

Zato sodobni teologi razodevajo, da človek ne bo premagal smrti z biološko zmago nad njo, pač pa prav s procesi ponotranjenja, kajti smrt ni nič drugega kakor totalno ponotranjenje. »Kdor se hoče najti, se mora zgubiti.« Izguba individualnega telesa ne pomeni izgube razmerja do snovi, ki se je Bog z njo počlovečil. Človekovo vstajenje se namreč dogodi neposredno po smrti in takrat stopi umrli v višje in svobodnejše razmerje do vse snovi, razširi se na vse vesolje. Kakor se svet s porabo spreminja v človeka in kakor se človek s porabo spreminja v notranjo osebo, tako se notranje zbrano bitje s smrtjo spremeni v večnega sonosilca absolutnega. Nobena energetska poraba se ne izgubi v nič, temveč se preobrazi v višjo kvaliteto stvarstva.

Smrt in vstajenje sta torej tesno povezani. Kdor umre, vstane k novi, sublimiranejši resničnosti, kajti smrt in vstajenje sta enotno dejanje preobrazbe in napredovanja v absolutno prihodnost. S smrtjo stopi človek na višjo stopnjo svoje biti, ločitev od telesa je pogoj absolutnega napredka snovi in duha. Vsaka smrt je nov stvariteljski delež k višje organizirani resničnosti, novo osredotočevanje odrešenjskega procesa. Bistvo vstajenja od smrti je torej v nastajanju sintez, ki se z njimi človeška resničnost vzdiguje h Kristusu, viru vseh sintez. Vstajenska vera krščanstva je vera v absolutno prihodnost, ki je po svojem značaju že navzoča resničnost vse povzemajoča večnost. Sodobna krščanska teologija odkriva tako svojo prvotno kozmološko podobo: Kristus, prvorojenec, ne gleda nazaj, ampak naprej, povzema vse stvarstvo vaze in ga dinamizira v odrešenjski proces, nazadnje pa bo vse odrešene ljudi združil v enem samem telesu s seboj in se izročil svojemu Očetu.

Velikonočni praznik ni le spomin na Jezusovo osebno zmago nad smrtjo, ampak je praznik vesoljnega preobražanja stvarstva, praznik rastoče bližine med zemljo in nebom, snovjo in duhom ter med človekom in Bogom. Spominjajmo se torej, da vstajenje telesa pomeni povečevanje snovi in poboževanje naše biti, kajti Bog »ni Bog mrtvih, ampak živih, zakaj njemu vsi živijo« (Lk, 20, 38).

Merilo v politiki je svoboda

Na 23. kongresu sovjetske komunistične partije se dogajajo čudne reči. Ena izmed njih je ta, da skušajo dokazati voditelji Sovjetske zveze in partije pravilnost svoje politike z učinkovitostjo sovjetskih vesoljskih poletov in sovjetskega orožja. Tako so prav za kongres pognali v vesoljski prostor »Luno 10«, da kroži okrog Lune. Sovjetski obrambni minister pa se je na kongresu pobahal z učinkovitostjo sovjetskih atomskih podmornic, ki so v skupini obplule zemeljsko oblo, ves čas pod vodo.

VEDNO SO DRUGI KRIVI

Istočasno so morali predstavniki sovjetske vlade in partije v svojih poročilih na kongresu priznati, da sovjetski petletni načrti ne funkcionirajo, kakor bi morali, in da je občutiti velike pomanjkljivosti zlasti v poljedelstvu. Sedanjih pomanjkljivosti v tem najšibkejšem sektorju sovjetskega gospodarstva je kriv seveda Hruščov. On je dolžil za pomanjkljivosti, ki so se takrat kazale, Stalina in njegove načrtovavce. Tisti, ki bodo še prišli, bodo dolžili sedanje oblastnike.

Dejstvo pa je, da pravilnosti, poštenosti ali nepoštenosti kake politike ni mogoče dokazati z učinkovitostjo vesoljskih raket in atomskih podmornic, ampak s stopnjo svobode in zadovoljstva ljudstva in s stopnjo gospodarske blaginje in učinkovitosti.

OPRANE PODMORNICE IN NEOPRANA SRAMOTA

Ruski umetni sateliti ne bodo spravili s sveta dejstva, da sta bila dva pisatelja sramotno obsojena, ker sta si upala kritizirati razmere v sovjetski državi, in da je več drugih tudi v ječi ali pa podvrženih pritisku in preganjanju, ker njihovo mišljenje ni všeč državni oblasti. Te sramote tudi atomske podmornice ne bodo sprale s sovjetske oblasti, pa naj še tolikokrat pod vodo obplujejo svet.

Sovietski partijski veljaki bi napravili veliko boljši vtis na lastne narode in na ves svet, če bi na partijskem kongresu končno naznanili, da so izpustili in rehabilitirali Sinjavskega in Daniela, izpustili iz ječe Brodskega in druge, dovolili več kulturne in politične svobode in končno ozdravili sovjetsko poljedelstvo. To bi svetu in sovjetskemu ljudstvu gotovo mnogo bolj imponiralo kakor zavrtljaji »Lune 10« okrog zemeljskega satelita in navzočnost kar devetih kozmonavtov na kongresu. Ta kult kozmonavstva v službi politične propagande že presega meje dobrega okusa in pameti.

»MIRNI AMERIČANI« V VIETNAMU

Po drugi strani pa postavljajo tudi Združene države zaupanje zahodnega sveta na trdo preizkušnjo, ki nima ravno pozitivnih rezultatov zanje. Demokratični svet na primer ne more razumeti, zakaj tako trdovratno podpira v Južnem Vietnamu protiljudsko generalsko diktaturo in se ne zmenijo za upravičene težnje vietnamskih množic po večji svobodi političnega življenja in po demokratično izbrani vladi. Sedanja južno-vietnamska generalska vlada očitno dokazuje svoj barbarski značaj, med drugim s tem, da odreja mučenja ujetih vietkonških gverilcev in uprizarja javne usmrtitve v središču Saigona. Pred kratkim so na živilskem trgu v Saigonu javno ustrelili kitaj-

skega trgovca, ki je bil obdolžen črnobor-zijanstva, vpricho njegove žene in osmih majhnih otrok. Pri tem pa obstoja sum, da so se generali samo polakomnili njegovega denarja in da jim ni bil všeč kot Kitajec. Američani vse to mirno gledajo in — odobravajo.

»RUBY« SE IMA PREDOBRO

Ameriška demokracija se tudi vse predolgo obotavlja, da enkrat za vselej reši svoje »črnsko vprašanje« in da črncem ne le teoretično prizna polne državljanske pravice, ampak da pokaže tudi resnično voljo, da jih uveljavi. Sprejemanje zakonov, ki jih nihče ne vzame resno, niti državna oblast, pa je čista demagogija, ki se ji lahko reče tudi izigravanje ali nepoštenost. Ta pa je v formalno demokratični državi še grša kot v diktaturi. Prav tako izigravajo Združene države tudi pravico do samoodločbe narodov v svetu in jo podrejujejo samo svojim državnim interesom ali interesom mogočnih ameriških finančnih skupin.

Svet tudi še vedno ne ve, kako je bilo pravzaprav z umorom predsednika Kennedyja, kdo ga je umoril in zakaj. Te dvome potrjuje dejstvo, da se ima Oswaldov morilec »Ruby« kar predobro in da je bila njegova smrtna obsodba gola burka. Očitno je dobro opravil svojo nalogo, in tisti, ki so mu dali naročilo in postavili Oswalda zvezanega predenj, ga niso pustili na cedilu, ker drugače bi drugič težko našli koga, da bi opravil zanje kako težko nalogo. Svet vsekakor ni tako slep in omejen, kot si predstavljajo gangsterji ameriške politike in finance.

STRAŠEN SUM

Najhuje pa je prizadela vse tiste, ki vidijo v Združenih državah vodilno demokracijo sveta, novica, da so zahtevali advokati, ki so svoj čas branili enega izmed ob-

sojencev v procesu Rosenberg, da bi si smeli ogledati original risbe z načrtom atomske bombe, ki je bila baje izdana Sovjetom. Sumijo namreč, da je risba falzifikat in da sta bila Rosenbergova tako po krivici obsojena in usmrčena, eden od soobtožencev pa obsojen na 30 let ječe. Na novo hočejo pregledati tudi zapisnike o obtežilnih izjavah Davida Greenglasa, nakar bodo zahtevali revizijo procesa. To potrjuje sum, da je bil proces proti Rosenbergovima uprizorjen iz nepoštenih razlogov, ki so ostali skriti. Toda poštna demokracija se ne bi smela posluževati takih sredstev. Noben, tudi najboljši namen, jih ne posveti.

PREVELIKO KOPIČENJE OBLASTI IN DENARJA

Oba primera, sovjetski in ameriški, pa dokazujeta, da prihaja v takih ogromnih državnih kolosih, kot sta Sovjetska zveza in Združene države, do velikanskega kopičenja politične in finančne moči v rokah majhnega števila ljudi, ki so bodisi sami formalni predstavniki oblasti, kot v Sovjetski zvezi, ali pa so to anonimni ljudje, kot v Združenih državah, ki za kulisami potegujejo vrvice in izvajajo pritisk na predstavnike države in sodstva.

V takih ogromnih državah bi morali biti na vodstvu samo geniji in svetniki, da bi bili kos svojim nalogam. V resnici pa so na vrhu, kot povsod, le navadni povprečni ljudje, ki največkrat niti ne pridejo do vrha po zaslugi lastnih sposobnosti in demokratične selekcije, ampak jih dvigne kvišku pritisk skritih interesov.

Spričo tega predstavljajo srednje in majhne demokracije samo nujno protiutež v svetu tem kolosom v oblasti skritih sil, ki se boje demokratične kontrole, in zato je vloga takih demokracij vedno aktualna tudi v našem času.

Se nekaj podatkov o prebivavstvu v Sloveniji

2. letošnja številka »Mesečnega statističnega pregleda SR Slovenije« prinaša izpopolnjene podatke o naravnem prirastu prebivavstva v Sloveniji v lanskem letu. Iz teh podatkov je razvidno, da je bilo stanje lani celo boljše, kakor je bilo prvotno javljeno in kakor smo tudi mi navedli v uvodniku ene prejšnjih števil N. l.: »Zdravje slovenskega naroda«.

Po teh podatkih je znašala lani rodnost v Sloveniji celo čistih 19 živorojenih otrok na vsakih tisoč prebivavcev in ne samo 18,8, kakor je bilo javljeno v 1. letošnji številki omenjenega »Pregleda«. Upošteva-joč vse smrtne primere je znašal naravni prirast lani v Sloveniji 9,2 na tisoč prebivavcev. Porok je bilo 9,3 na tisoč prebivavcev, (ločitev pa 119,4 na vsakih 1000 porok).

Iz drugih republik Jugoslavije se je priselilo lani v Slovenijo 10.348 ljudi, tja pa se je odselilo iz Slovenije 4796 ljudi (v glavnem najbrž delavci z juga, ki so se vrnili nazaj domov). Prebitek priseljenih v Slovenijo z juga je znašal torej lani 5552 ljudi.

Število priseljenih iz južnih republik v Slovenijo se vsako leto nekoliko poveča. Računajo, da se je v 20 letih priselilo v Slovenijo z juga od 60.000 do 70.000 ljudi. Računajoč pa tudi tiste, ki so se rodili pri-

seljenim družinam v Sloveniji, se lahko računa, da znaša danes število »južnjakov« v Sloveniji okrog 100.000. Natančnega števila ni mogoče ugotoviti, ker se v Sloveniji ne vpisuje več podatkov o narodnosti novorojenčka.

Te številke so važne v toliko, ker kažejo, da število prebivavstva Slovenije še ne pomeni, da je v Sloveniji toliko Slovencev. Upoštevajoč tudi narodne manjšine živi morda danes v Sloveniji 1.530.000 do 1.540.000 Slovencev, celotno število prebivavstva pa znaša 1.660.092.

Da se je rodost v Sloveniji v zadnjih treh letih zvišala od 17,6 v l. 1960 na 19,0 v l. 1965 je nedvomno precej pripomoglo tudi prizadevanje slovenske duhovščine in posebno škofov, ki vedno spet opozarjajo ljudi na svetost človeškega, tudi še nerojenega življenja. Pa tudi zdravstvene oblasti in tisk so začeli opozarjati ženske na škodljivost splavov.

Kot kažejo statistični podatki, to prizadevanje vendarle ni bilo zaman. V Sloveniji se začinjajo spet množiti družine z več otroki, četudi še vse prepočasno. Da ima Slovenija še dovolj kruha zanje, dokazuje ravno priseljevanje ljudi z juga, ki si iščejo v Sloveniji boljši kruh.

Tržaškega

V spomin plemenite slovenske matere

Te dni je umrla v tržaški bolnišnici u- gledna slovenska mati in žena, gospa Zora Bajc roj. Terčon, od Sv. Magdalene. Dožive- la je komaj 61 let. Bila je poznana in pri- ljubljena ne le v svoji okolici pri Magdale- ni, kjer je živela s svojo družino, ampak tudi v drugih slovenskih katoliških krogih v Trstu, ki so jo cenili zaradi njene požr- tovavnosti, dobrote in zavednosti. Tudi v pogledu narodne zavednosti je bila svetel vzgled Slovenke, kar je dokazala zlasti s tem, da je vzgojila vseh svojih pet otrok v resnično dobre in zavedne Slovence, ki se ne boje tudi v javnosti nastopati za sloven- ske ideale. Niti fašizem ji ni mogel vltiti strahu in je tako prezirala fašistično nas- lje, da se v njeni družini ni niti v najhuj- ših letih spregovorila italijanska beseda, tako da so se njeni otroci naučili italijan- sko samo zunaj, v nasprotju z mnogimi o- portunisti, ki so iz strahu celo doma z otro- ki govorili italijansko.

Rojena je bila v Gorjanskem na Krasu pri Komnu, kjer je bil rojen tudi narodopisec Strekelj. Še kot mlado dekle je pri- šla v Trst in se poročila l. 1935. Imela je z možem Karlom, ki je delal v tovarni stro-jev CRDA, pet otrok in jih vse vzgojila v dobre ljudi in zavedne Slovence. Vsem je tudi omogočila študij, kar jo je stalo do- volj žrtev. Kljub temu, da je morala skrbeti za dom in številno družino ter ji ni do- ma nikoli zmanjkalo dela, pa je vendarle našla tudi še čas za druge in je rada po- magala, kjerkoli je bilo treba, za dobro stvar. Posebne zasluge si je pridobila za mladino, ki ji je bila posebno pri srcu, s

tem, da je hodila pomagat kot kuharica vsako poletje v kolonije Slovenske dijaške zveze v Ukve, Žabnice ali na Tinji log. Ta- ko so jo poznali mnogi iz mlade slovenske generacije.

Osebnost je bila izredno plemenita žena in je imela odprto srce za vse potrebne. Če je prišel revež na njena vrata, ga je prijaz- no sprejela in mu postregla z enako skrbjo in prijaznostjo, kakor vsakemu drugemu gostu. Ta njena prijaznost in ponižnost sta bili značilni lastnosti njene osebnosti in sta bili pri njej tembolj očitni, ker ju najde- mo pri tako maloštevilnih ljudeh.

Njena smrt je bridko prizadela vse, ki so jo poznali in cenili, v njeni družini pa je pustila nenadomestljivo vrzel. Toda spo- min na plemenito mater bo, upamo, nje- nim trem sinovom in dvema hčerkama v tolažbo in spodbudo v vsem njihovem živ- ljenju.

Na zadnji poti 22. marca na tržaško po- kopališče pri Sv. Ani jo je pospremlilo ve- liko ljudi, tisti, ki so jo osebnostno poznali, pa tudi mnogi drugi, ki so jo poznali le po slovesu njenih del in njene krščanske in slovenske požrtvovalnosti.

Možu in sinovom Dragotu, Marjanu in Pavlu in hčerkama Petrici in Anici, ki so si že pridobili ugled v tukajšnji slovenski javnosti, vsak na svojem delovnem področ- ju, izražamo naše globoko sožalje.

V SPOMIN

Prijatelji g. Marjana Bajca so zbrali v spomin na njegovo pokojno mamo znesek 10.000 lir, v do- ber namen. Znesek so poklonili za odplačilo dolga za dom Slovenskega kulturnega kluba v ulici Do- nizetti 3.

Broti novim razlastitvam v Dolini

Številni lastniki zemljišč iz Doline, kate- rih zemljišča spadajo v tako imenovani III. seznam, so te dni dobili pismene vloge, iz katerih izhaja, da hočeta EPIT in SIOT raz- lastiti tudi omenjena zemljišča. In to kljub temu, da sta se obvezala, da bosta omenje- na zemljišča pustili pri miru.

Ker smatra, da gre v tem primeru za važno načelno vprašanje, je svetovavska skupina Slovenske skupnosti v občini Do- lina poslala županu pismo, v katerem za- hteva izredno sejo občinskega sveta, da pro- testira proti nameravanim razlastitvam.

Predlagana protestna resolucija pravi med drugim, da »ta zemljišča niso potrebna za gradnjo naftovoda in da tudi ne obstojajo načrti za kaka javno koristna dela na teh površinah.

Občinski svet tudi ugotavlja, da gre za zemljišča v neposredni bližini vasi, ki so postala življenjsko pomembna za domače

prebivalstvo, zlasti spričo razlastitve že ob- širnih površin. Taka skrčenja površin, ki jih je utrpela dolinska občina zlasti zaradi lanskih razlastitev, nikakor ne opravičujejo cen, ki jih zdaj ponujajo razlastitelji.

LEP USPEH LISTE »ADRIA«

V ponedeljek, 4. t. m., so se na tržaški univerzi zaključile volitve novega študentov- skega sveta. Tudi na letošnjih volitvah je med drugimi nastopila lista slovenskih aka- demikov Adria, za katero je bilo oddanih 77 glasov, s čimer je prejela 1 predstavnika v študentskem svetu. Za to listo je bi- lo oddanih 24 glasov več kot lani, kar po- meni, da je njen program življenjski in da se z njim strinja lepo število slovenskih akademikov. Zastopnik liste Adria v študen- tovskem svetu bo akademik Mezgec.

PREDAVANJE O MANJSINAH

Deželni svetovavec odvetnik Alcardo Gi- naldi, ki pripada krščanskodemokratski stranki, je imel v četrtek, 31. marca, v štu- dijskem krožku »Rizzatti« v Gorici preda- vanje o temi: »Pomen pobude deželnega sveta v korist narodnih manjšin«. Gre za znani predlog državnega zakona, ki ga je predložil predstavnik Slov. skupnosti dr. Škerk in ga je deželni svet odobril z veliko večino. Dr. Ginaldi je temeljito razčlenil pravno plat vprašanja in se hkrati dotak- nil tudi splošno manjšinske problematike, pri čemer je zlasti poudarjal, da je treba narodnim manjšinam zagotoviti enake pra- vice, kot jih uživa večina. Izjavil pa se je proti temu, da bi narodne manjšine uživale posebne pravice, imele nekakšen privilegi- ran položaj.

Po predavanju se je razvila zanimiva raz- prava, pri kateri so sodelovali dr. Sfiligoj, duhovnik Komjanc, prof. Rubino in dr. Sancin. Zanimiva so bila predvsem izvaja- nja prof. Rubina, ki se je zavzemal za uved- bo dvojezičnosti, zlasti pa za to, da bi kra- jevne uprave, zlasti občine, imele na razpo- lago uradnike in funkcionarje, s katerimi bi slovenske stranke mogle govoriti v mate- rinem jeziku. Duhovnik Komjanc pa je opo- zoril predavatelja na razmere v Beneški Sloveniji, kjer ni nobene slovenske šole in kjer tudi na dušnopastirskem polju ni tako urejeno, kot bi zahtevalo naravno in cerkve- no pravo.

Ceprav se z določenimi izvajanji dr. Gi- naldija ne moremo povsem strinjati, mora- mo vendar priznati, da se je skušal poglo- biti v manjšinsko problematiko in zlasti pokazal dobro voljo in razumevanje za pra- vično reševanje teh problemov. Želeli bi še več takih predavanj.

Nabrežina:

OBČNI ZBOR POSOJILNICE

V nedeljo, 3. t. m., je bil v Nabrežini redni letni občni zbor Kmečke in obrtne po- sojilnice. O delovanju domačega denarnega zavoda, ki šteje okrog 300 članov, je obšir- no poročal predsednik g. Josip Terčon. Iz njegovega poročila izhaja, da so se kljub omejitvam, ki jih je zaradi splošnega gospo- darskega stanja v državi odredila Banca d'Italia, tako vloge kot posojila lani pove- čala, zaradi česar upravičeno trdimo, da je bilo poslovanje posojilnice zadovoljivo. Predsednik je med drugim omenil, da je konec lanskega leta odstopil tajnik Ivan Mi- lič, ki je opravljal tajniške posle več kot 40 let. V znak priznanja mu je upravni odbor podelil zlato kolajno, na njegovo mesto pa je imenoval prof. Antoninija.

Občni zbor je poročili upravnega in nad- zornega odbora odobril soglasno.

Na zahtevo višje oblasti je občni zbor ta- ko spremenil statut, da bo odslej poslova- nje posojilnice omejeno le na področje de- vinsko-nabrežinske občine, le v izjemnih primerih pa bo upravni odbor smel svoje delovanje razširiti na kraje izven občine, če bo to odobrila Banca d'Italia.

Pri volitvah upravnega in nadzornega od- bora so bili izvoljeni povečini dosedanji člani.

Zborovavce je na koncu pozdravil župan Legiša, ki je občnemu zboru prisostvoval kot gost. Čestital je vodstvu posojilnice za njeno koristno delovanje in novemu uprav- nemu ter nadzornemu odboru želel mnogo uspehov pri njunem delu v korist zavoda in vsega prebivalstva.

GLEDALISKO GOSTOVANJE

Prejšnjo nedeljo je gostovalo v prosvetni dvorani v Verdijevi ulici gledališče iz Nove Gorice. Na sporedu je imelo Linhartovo šaloigro »Županovo Micko« in Smoletovega »Varha«.

Čeprav so gostje diletanti, so pokazali dokajšnjo igralsko rutino. Občinstvo, ki je kljub lepemu popoldnevu popolnoma napolnilo dvorano, ni štedilo s ploskanjem. Gledališki ravnatelj Jelačin se je zahvalil za prisrčen sprejem in je obljubil, da bodo novogoriški igralci še nastopali pri nas.

Posrečena je bila tudi izbira programa, ki je ustrezala okusu občinstva. Res je, da mora gledališče vzgajati in voditi umetniško dojemanje gledavcev. Nikakor pa ne sme nastopati na ljudskih odrih z deli, katerih občinstvo malo ali nič ne dojame.

Steверjan:

OBČINSKE IN KULTURNE ZADEVE

Občina si za marsikaj prizadeva, pri nadrejenih upravnih organih pa ni hitrega odmeva.

Tako je na primer glede priklopitev vodovodne mreže k posameznim hišam. Z zadevo ima opraviti tudi deželna uprava. Ta pa se izgovarja, da nima dovolj uradništva, ki bi pregledali papirje. Na prihodnji občinski seji bo to vprašanje spet na dnevnem redu.

Cesta z Bukovja navzgor čaka še vedno, da se na njej začnejo dela kot je že določeno in večkrat potrjeno. Nekoliko je oviralo

tudi slabo vreme. Upanje je, da se bodo tudi te ceste lotili v spomladnih dneh

Katoliško prosvetno društvo ima po kratkem premoru zopet nove pobude. Dne 24. aprila bo gostovalo z »Divjim lovcom« v Zitari vasi na Koroškem. Za prihodnji teden pa pripravljajo kulturni večer v spomin velikega slovenskega buditelja Janeza Ev. Kreka.

Tržič:

LADJEDELNICA — MLADINSKI DOM

Po delni lanski krizi so tržiške ladjedelnice začele z bolj živahnim delovanjem. V soboto je bila splovljena velika motocisterna »Fort St. Catherine« za neko angleško paroplovno družbo. Ladja je ena največjih, kar jih je doslej zgradila tržiška ladjedelnica. Njena nosilnost znaša 80.000 ton. Takoj po splovitvi so postavili na gredelj že drugo podobno ladjo, ki bo imela 78.000 ton.

Predsednik CRDE je v svojem pozdravu na zbrane goste omenil, da je ladjedelnica zgradila v zadnjih dvajsetih letih 132 ladij, naročenih od 22-ih držav. Združene jadranske ladjedelnice so se opremile z investicijo 15 milijard tako, da so v stanu graditi ladje tudi z 200.000 tonami.

Niso pa še urejene v ladjedelnici delav-

Iz Goriške

Maksim Gaspari

»Od žegnane«

ske zahteve, katere je obrazložil prisotnemu ministru trgovinske mornarice zastopnik delavcev.

V nedeljo je goriški nadškof blagoslovil temeljni kamen za velik Mladinski dom. Poslopje bo zavzelo 570 kvadratnih metrov in bo stalo 40 milijonov lir. V njem bodo imele sedež in dvorane različne katoliške organizacije iz Tržiča in okolice.

Sovodnje:

LEP NAPREDEK

Sovodenjska posojilnica in hranilnica je slavila zadnjo nedeljo res pomemben dan. Na občnem zboru so navzoči posneli, da se danes ta domača gospodarska organizacija, ki je začela poslovati po prvi svetovni vojni, vedno krepkeje razvija. Vloge so od lanskega leta narastle za 10 milijonov, in sicer na 140 milijonov. Vsega prometa je bilo nad 400 milijonov lir. Čisti dobiček je lani znašal 527 tisoč lir. Občni zbor je sklenil, naj se 108 tisoč lir razdeli v dobrodelne namene Sirotišču in Dijaškemu domu v Gorici ter domačemu športnemu društvu.

Napredek in razvoj sovodenjske hranilnice in posojilnice je v veliki meri zaslug

OBVESTILO

BRAVCE IN NAROČNIKE OPOZARJAMO, DA ZARADI DANAŠNJE POVEČANE IZDAJE PRIHODNJA ŠTEVILKA NOVEGA LISTA NE IZIDE PRIHODNJI TEDEN, TEMVEČ V ČETRTEK, 21. APRILA.

Uprava

njenega predsednika Andreja Pipana iz Gaberij. V upravnem odboru deluje že od leta 1927. Predseduje pa tej ustanovi že 30 let. Za zasluge so člani podelili 78 letnemu, a še vedno živahnemu delujočemu predsedniku Pipanu, zlato kolajno v spomin. — Številnim čestitkam se pridružuje tudi naš list.

Beneška Slovenija - Kanalska dolina

Mažerole:

POVEZANI S SVETOM

Po dolgem času kaže, da bodo tudi Mažerole povezane s svetom. Ta zapuščena vas je postala znana po svetu po tistih žalostnih dogodkih z umorom in križanjem neke ženske, katerih je bolje, da se ne spominjamo več. Znana, pravzaprav nepoznana pa je bila v svetu zato, ker si sploh težko prišel do nje, ker ni imela pravih cest, niti poti.

Vendar pa prebivavci upajo, da bodo vsaj do maja povezani s svetom. Začela so se namreč dela na cesti, ki bo peljala od Kanaliča do Mažerol. Cesto bodo razširili, da bo možna po njej tudi vožnja z avtomobili. Ponekod bodo usekali ovinke in zgradili oporne zidove. Cesta bo opremljena tudi s prometnimi znaki. Če bo torej vse šlo po sreči, bo imela končno tudi ta vas, ki je bila doslej Bogu za hrbtom, zvezo s svetom, kar bo gotovo dvignilo tudi gospodarski položaj revnih ljudi.

Bela Peč:

PRVOAPRILSKA

Zalostnih novic iz našega kraja ne poročamo radi, veselih pa tudi ni kaj. Skoraj je pa vredno zapisati sledečo prvoaprilsko dogodivščino. V naši domači gostilni »Mangart«, katero obiskujejo tri narodnosti iz treh obmejnih držav, so si stalni gostje privoščili malo prvoaprilsko šalo, ki bi kmašu krožila po vseh treh obmejnih državah. Zrtev te dogodivščine in v veselje občanov je bil naš dobričina Franc, Francesco Franz, dobro znani veseljak v celem obmejnem kraju.

Prvega aprila se je peljal zaradi potegavščine s svojim težkim motorjem prvo na Trbiž, na povratku pa se je podal v Rateče na jugoslovansko stran in če bi na Korenskem sedlu ne bil imel okvare na motorju,

bi bil aprilsko šalo nadaljeval v Beljaku v Avstriji. Šele drugi dan, ko smo veselo govedovali njegov god in dobro zastavili, se mu je povrnila njegova prirojena hudomušnost. Bog Te živi, Franc!

Trbiž:

NEUSTREZNO ŽUPANSTVO

Tu ne mislimo na uradovanje na naši občini, marveč na starinsko poslopje v katerem se že dolgo let nahajajo občinski uradi. Že na zunaj kaže ta zgradba precej neprijazno lice, kakršno so pač imela starodavna avstrijska javna poslopja. Notranjščina je pa še bolj mrka in tudi ne odgovarja več sedanjemu upravnemu razmahu.

Občinski možje so že davno prišli do sklepa, da je potreba celotno poslopje modernizirati. Potreba po dostojni mestni hiši se kaže vedno večja tudi zaradi dotoka tujcev, ki imajo opravka v mnogih uradih, ki so nastanjeni v županski hiši, ker palače je pač ne moremo imenovati.

Končno pa je le prišlo upanje, da bo tudi Trbiž dobil dostojno županstvo. Notranje ministrstvo je namreč nakazalo prispevek štirih milijonov lir za popravo pročelja in modernizacijo uradnih prostorov. Seveda je ta vsota le še premajhna, da bi se mogla mestna hiša res dostojno preurediti.

KMEČKA BANKA

Ustanovljena leta 1909

GORICA - ULICA MORELLI, 14
Telefon števil. 22-06

Novela

„Kličem človeka...!“

Zdrnil je v krožnico in začel z ugaslimi reaktorji obkrožati Zemljo. Toda še vedno ni bilo z nje nobenega radijskega, ne televizijskega ali optičnega znaka. To je bilo toliko bolj čudno, ker je na temni strani Zemlje razločil svetlobne lise vlemest — manj bleščeče kot drugekrat, ko se je vračal iz vesoljskega prostora, vendar pa dovolj razločne, da ni moglo biti dvoma, da so mesta vsaj delno razsvetljena. To je pomenilo, da ni izbruhnila vojna ali da je že minila.

Toda dakaj potem ni več nobenih signalov z Zemlje? je razmišljal. Morda premagana stran ne sme več oddajati nobenih signalov v vesolje, da bi ne usmerila nad sovražnika kaknega morebitnega svojega rezervnega, doslej prikrita vesoljskega ladjevja. Toda kje je potem zmagova-

vec? Zakaj tudi od njega ni nobenih signalov? Ali pa sta si nasprotnika medsebojno uničila sploh vse signalne instalacije? To je bilo tehnično nemogoče. Za molk signalnih naprav so bili odgovorni ljudje, ne tehnika.

O tem si je bil Widmar popolnoma na jasnem. Toda zakaj naj bi bil nenadno prenehal delovati mogočni val signalov, ki je že nad dvesto let neprestano tipal v vesolje, vedno dalje in globlje? Tega si nikakor ni mogel razložiti. To se enostavno z logiko in s tehničnim znanjem ni dalo razložiti. V tem je bilo nekaj skrivnostnega, nekaj po-
 šastnega.

ZAKAJ NE ODGOVARJAJO?

Polastil se ga je še večji nemir. Prej, ko je švigal skozi medplanetni prostor, se je lahko tolažil s tehničnimi okvarami na sprejemnikih na vesoljski ladji, toda zdaj to ni bilo več mogoče. Oddal je serijo avtomatičnih radijskih signalov za merjenje hitrosti in smeri, katerih frekvenca je bila naravnana na prav tako avtomatične sprejemne in oddajne postaje na Zemlji, in dobil vrnjene signale, popolnoma logične in razumljive, toda mehanične. Vedel je, da so jih avtomatično sprožili njegovi signali, brez posredovanja človeka. Toda to je dokazovalo, da so sprejemne in oddajne postaje na Zemlji delovale.

Zakaj torej ne odgovarjajo na neavtomatske, na moje osebne radijske signale in pozive? se je spraševal. Je osebju na postajah prepovedano odgovarjati nanje? Kazalo je, kakor da je vse človeštvo umolknilo v nekem čudnem strahu, kakor da se je vsa Zemlja potuhnila in skrčila sama vase od groze pred nečim neznanim, kar je bilo morda izven nje. Je morda človeštvo pričakovalo napad iz vesolja? Morda s kaknega drugega planeta? Toda planeti so bili že toliko raziskani, da je bilo skoraj nemogoče, da bi mogel priti kak napad, ki bi ogražal človeštvo, od tam. Taka možnost je bila popolnoma izključena, saj ne bi bila mogla uiti stotinam raziskovalnih odprav, ki so se že mudile na vsakem izmed planetov.

Morda pa se je pojavila nevarnost iz zunanjega vesoljskega prostora, zunaj Osončja? Tudi to je bilo skrajno neverjetno, toda teoretično je bilo vendarle možno in je pomenilo edino kolikor tolikor sprejemljivo razlago za to očitno grozo človeštva pred nečim, kar je moralo groziti Zemlji iz vesoljskega prostora. Toda spet sta bila tu problema signalov in luči. Če se je bližala odnekod iz zunanjega vesoljskega prostora neznana nevarnost, zakaj ji niso tipali nasproti radijski in optični valovi z Zemlje, da bi jo vsaj za hip prej najavili? Morda se človeštvo boji, da bi s tem le še prej usmerilo skrivnostne vesoljske sovražnike proti Zemlji? Toda kako sovražniki morajo biti to, da so že vnaprej ohromili človeštvo voljo do obrambe in mu vzeli pomum? je razmišljal. In kakšni napadavci iz vesolja bi lahko pri prvem navalu zadali človeštvo tak odločilni udarec, da so mu sploh vzeli voljo do odpora in do boja, človeštvo 22. stoletja z njegovo ogromno tehnično silo, ki bi lahko bruhnilo vsakršnemu še tako mogočnemu sovražniku iz vesolja nasproti

strašno, naravnost nepojmljivo mogočno atomsko rušilno silo in to že do skrajnih meja Osončja?

In če res grozi nevarnost iz vesolja, zakaj so potem mesta na zemeljski površini razsvetljena, da nudijo točne in lahke cilje kot tarče na strelišču? Iz krožnice je lahko z golim očesom prepoznal svetlobne obrise New Yorka, Chicaga, Rio de Janeira, Sydneya, Bombaya, Hong-konga, Moskve in drugih svetovnih vlemest. Kakor se je pomikala meja teme naprej, tako so se za njo vžigale svetlobne lise vlemest.

Je torej tisti neznan sovražnik v vesolju slep za svetlobo in dovzeten samo za radijske signale? Toda zakaj ni potem optičnih signalov z Zemlje?

V vsem tem so bila nerešljiva in skrivnostna protislovja. Gotovo je bilo le to, da se je dogajalo na Zemlji nekaj popolnoma abnormalnega, česar ni bilo mogoče uganiti in si tudi ne predstavljati, ker nobena predstava se ni ujemala z logiko. Še nikoli med vsem povratnim poletom si ni tako zaželel, da bi bil Holm še živ. Toda tovariša je zadela srčna kap, še preden sta se na pol poti približala domačemu planetu, in zdaj je ležalo njegovo truplo v celici ob zunanjem trupu vesoljske ladje, izpostavljeno strašnemu mrazu brezračnega vesoljskega prostora, da se bo ohranilo do dostojnega in častnega pokopa na Zemlji. V dvoje bi bilo lažje prenašati in morda tudi razrešiti skrivnost v molk zavite, a razsvetljene Zemlje. Tako pa je moral sam prenašati težo te skrivnosti.

NEVARNOST IZ VESOLJA?

Že precejkrat je obkrožil Zemljo, ko je lahko toliko zmanjšal hitrost svoje ladje, da je natančneje razločil Zemeljsko površino. In tedaj je opazil še nekaj in to je bilo najbolj čudno od vsega: na vsej Zemlji ni bilo opaziti nikakega gibanja. Razločil je pestre trakove avtomobilskih cest, toda na njih se ni nič premikalo. Ni bilo opaziti značilnih pobliskov, ki jih povzročajo odsevi sonca v kristalih in blestečih karoserijah vozil na ovinkih. Dobro je bilo razločiti ogromna letališča na razsvetljenem delu Zemlje, toda na njih je bilo vse mirno. Velika letala so stala tam v vrsti kot ogromni svetli žužki ali pa se svetila na vzletnih in pristajnih stezah. Toda nobenega mrgolenja ljudi, nobenega rojenja vozil, ki so sicer dovažala in odvažala potnike in posadke. Ničesar. Le na temni polovici Zemlje so se vžigali in prižigali rdeči svetlobni signali letališč in pristanov, v enakomernih presledkih kakor zmeraj, kakor rdeče oči Ciklopov, ki so postali spet edini gospodarji Zemlje.

Dolgo je moral krožiti okrog Zemlje, da je končno dovolj zmanjšal hitrost vesoljske ladje in začel v tangenti drseti proti Zemeljski površini in se usmerjati proti oporišču Narrow Point na južnokaliifornijski obali, odkoder so odstreljevali atomske vesoljske ladje njegove serije. Mnogokrat je bil že pristal na tem oporišču, a še nikoli ga ni sprejel tako groben molk. Nobenega signala, nobenega radijskega razgovorjanja, nobenega brenčanja in tiktakanje v slušalkah, nobenega tistih šumov, ki so se sicer zlivali in napolnjevali ozračje nad velikanskim oporiščem z letališčem kot venomerno brenčanje nad ogromnim čebelnim pajem. Le avtomatični elektronski signali so se poslušno odzvali njegovim znakom in javili, da je pristajna ploskev prazna.

Z oglušujočim bučanjem vzratnih reaktorjev je pristal na ogromni betonirani ploskvi.

Blokiral je atomske motorje in sprožil mehanizem, ki mu je odprl izhod iz kabine. Kot ogromen jeklen stolp je stala vesoljska ladja sredi obsežne ploskve, na kateri pa ni bilo videti žive duše. Nobenega tekanja tehničnega osebja in časnikarjev, kot ga je vedno povzročil pristanek vesoljskih ladij, ki so se vrnile s tako dolge raziskovalne vožnje; nikakega šviganja vozil, ničesar. Vse je ostalo mirno in negibno, kakor da njegovega pristanka sploh niso opazili. Ali kakor da je oporišče popolnoma zapuščeno.

Toda to zadnje je bilo nemogoče. Iz kakšnega razloga bi ga bilo tako nenadno zapustilo vse osebje? Proti temu je govorilo tudi dejstvo, da niso izključili radijske postaje za avtomatično signaliziranje in usmerjanje, s pomočjo katere je pristal. Toda ob pogledu na ta popolni mir na pristajališču ga je zabeleži pri srcu. Z neskončnim clajšanjem bi bil pozdravil enega samega živega človeka, ki bi se bil odkod pojavil. A nihče se ni pojavil. Vse je ostalo mrtvo in tiho, le jesensko sonce je zlatilo obsežno pristojno ploskev in se iskriilo v steklenih stenah upravnih zgradb in v motni srebrni prevleki vrste manjših raket, ki so stale pred tehničnimi lopami.

STRAH

Ze se je mislil z notranjim dvigalom odpeljati navzdol k izhodu iz ladje, ko se je spomnil, da ni bilo dobro izmeriti radioaktivnosti zunaj. Se vedno ni bilo izključeno, da je izbruhnila med njegovim raziskovalnim potovanjem po Osončju atomska vojna, ki je pregnala ljudi iz oporišča. Morda so se vedno v globokih podzemeljskih zakloniščih.

Vzel je Geigerjev števec in z njim obtipal betonsko ploskev, ko je stopil iz ladje. Toda radioaktivnost tal je bila skoraj normalna. Vsekakor v veliki razdalji okrog Narrow Pointa ni eksplozirala nobena atomska bomba.

Morda pa šele pričakujejo atomski napad in so se zato vsi zatekli v zaklonišča? je pomislil. Vendar pa tudi o obrambi ni bilo ničesar opaziti. Nobeno poveljstvo se ni javilo, nikakega opozorila ni bilo od nikoder. Nič.

Slušalke v njegovi čeladi so ostale neme. Ni vedel, kaj naj si misli. Vrnil se je v vesoljsko ladjo, se znebil čelade in dihalnih naprav, pripel pa si radijski sprejemnik in oddajnik ter počasi odšel preko pristajne ploskve do zgradbe oporiščne poveljstva, v nestrpnem pričakovanju, katero pa je hotel sam sebi zatajiti, da se bo vsak hip prikazal od kod kak človek, vsaj straža, če že ne kdo drug. Nemogoče, da bi bili pustili pristajališče z vsemi raketami in drugim važnim materialom na njem in v tehničnih lopah brez straže. Kljub temu je imel tesnoben občutek, da ni živega človeka v bližini in da je čisto sam — dobro znani neprijetni občutek človeka, ki se znajde v prazni hiši.

Ta občutek je morda tisto, kar mi vzbuja strah, je pomislil. Saj vendar ni mogoče, da bi bilo poveljstvo evakuiralo tako važno oporišče za vesoljske ladje, najvažnejše in največje v vsem zahodnem svetu. Iz kakšnega razloga naj bi bilo odtegnilo vse osebje iz njega, pustilo pa ves material in vse naprave?

Ker je šlo sonce šele na poldan, ni takoj opazil, da mnoge luči gorijo. Vse žarnice in površine žarometov pa so bile debelo pokrite s prahom, kakor da jih že zelo dolgo nihče ni obrisal. In v tistem hipu se je zavedel še nečesa, kar mu je bilo takoj vzbudilo neprijeten občutek, ne da bi

...Kličem človeka!" — E. J.

bil temu posvetil kakšno pozornost: da je vsa pristajna ploskev za prst na debelo pokrita s finim prahom in drobnim peskom, v katerem so puščale njegove noge ostro zarisane sledi kakor v svežem snegu. To pa so bile tudi edine človeške sledi, ki jih je bilo opaziti na vsem pristajališču. Tu pa tam je bilo videti tudi kak suh drevesni list ali preperelo kose papirja. Takšne zanikrosti si ni bilo možno prej niti predstavljati.

In ko je razmišljal o tem čudnem pojavu, se je zavedel še enega, nič manj čudnega. Obletoval ga je nenavadno veliko muh in mušic. Zdelo se mu je, da jih cel oblak roji okrog njega, čeprav jih je bolj slišal kot videl, kakor da jih je vse ozračje polno. Nikdar prej ni opazil muh in mušic na pristajališču. Pozabil je že bil, da sploh obstajajo

KJE SO LJUDJE?

Z droga za zastavo na poslopju oporščnega poveljstva je visel le še košček razcefrane, brezbarvne cunje. Zgraba je bila pravi conebnik, zgrajen iz nezdooljivega stekla in plastične mase, in na njej se ni dozdevno nič spremenilo, le zeleni nasad pred njim se je zdel popolnoma porjavjan. Stezice med gredami so bile porastle z visoko travo, ki pa ni bila nič poteptana. To ga je začudilo, vendar se ni ustavil. Mudilo se mu je v zgradbo. Na kovinski plošči, s katero je z roko lahko dosegel gumb na vratih, je povedal svojo šifro — vsakdo, kdor je imel dostop v zgradbo poveljstva, je imel svojo šifro — in elektronski stroj — robot v notranjosti, ki je opravljal funkcijo straže, je v hipu našel v svojih elektronskih, od atomske sile nranjenih možganih pravi impulz nanjo ter mu odprl vrata, ki so se tiho spet zaprla za njim.

Tisti prvi hip je začutil velikansko olajšanje. Začutil je, kakor da je zarsnila z njega huda morda, ali kakor da se je prebudil iz težkih sanj. Ogromna zgradba je bila polna gibanja. Tekoči trakovi, ki so nadomeščali hodnike in stopnišča, so neslišno in naglo drseli sem in tja, gor in dol, prekriti s plastičnimi preprogami in topih, svetlih barvah. Bilo je kakor vedno — razen da na njih ni bilo ljudi. Nekaj hipov je nepremično obstal od začudenja.

Kje so ljudje, urejena gneča vojaškega in civilnega osebja, častnikov in vesoljskih letavcev v elegantnih uniformah in očarljivih tajnic z blestčim nasmeškom, razkrivajočim sijajne biserne zobe, ki so prej vedno kot omamno dišeče prikazni zdrsele mimo; toliko da jim je človek lahko še pomahal in jim zaklical kako laskavo besedo? Nikjer jih ni bilo, in to je bilo tako čudno, da si je nehote pomel oči, v občutku, da sanja.

Nikogar ni bilo. Tekoči trakovi so drseli sem in tja, v vse smeri, prazni, kakor da so se domeni, da se bodo zavrteli enkat sami, brez ljudi, v lastno zabavo. Čakal je nekaj časa, v praznem upanju, da bo kateri izmed trakov končno le prinesel koga odkod. Toda to se ni zgodilo. Ko je tako stal tam in strmel v mimodreže trakove, se mu je zazdelo, da so začeli teči še hitreje, kakor da se hoče nekdo nevidni, ki uravnava njihov tek, ponorčevati iz njega. Vendar še vedno ni poldvomil, da morajo biti v stavbi ljudje.

Toda kje so?

PRAZNI NOSILNI TRAKOVI

Čakal je in podaljševal minute svojega čakanja, a nihče se ni prikazal. Morda pa je danes kak praznik, je pomislil, ki sem ga prezrl in pozabil nanj med vožnjo po vesoljskem prostoru... Skušal se je spomniti, kak praznik bi padel na ta dan, pa se ni mogel. Bil je 17. oktober, če se mu šteje v vesoljski ladji ni zmedlo, kar pa je bilo nemogoče, saj je reguliral uro in koledarsko števnično atomski mehanizem, ki je bil neke vrste računski stroj in praktično nezmotljiv. A tudi če bi se mu bilo merjenje časa kljub temu zmedlo in bi bil zgrešil kak dan, je vedel, da precej dni pred 17. oktobrom in precej dni za njim ni bilo nikakega praznika, pa tudi nedelja ni bila. Bila je sreda. Toda tudi ob praznikih in nedeljah bi moralo vseeno veliko ljudi delati v zgradbi poveljstva, kot je bilo to vedno, ker je moralo ostati pristajališče vedno pripravljeno za pristanek.

Obstal je v prvem nadstropju in kot brez misli strmel v nosilne trakove, ki so tekli mimo nje-

ga. V resnici pa se mu je porajalo tisoč misli. Pretehtaval je eno možnost za drugo, eno verjetnost za drugo, in jih vse takoj spet zavrgel kot logično nevzdržne. Ni si mogel tajiti, da je v vsem tem nekaj nerazumljivega, neka skrivnost, ki je ni mogel razrešiti s svojimi možgani.

In ko je tako stal tam in strmel v velikanski, a premišljeni in geometrijsko pretehtani vrvež nosilnih trakov, ki so v ogromni stekleni palači v vseh mogočih naklonskih kotih drseli sem in tja, se križali, se gubali v stopnice in se spet vzravnali in nategovali, skoraj neslišno, a z neko pošastno neutrudno, enakomerno vneto in celo v jasno zaznavnem ritmu, pogojenem od popolne skladnosti vseh premikov, ga je nenadno prevzel grozljiv občutek, da v resnici nosilni trakovi ne tečejo prazni sem in tja, ampak da nosijo mimo njega nevidne ljudi, prikazni, ki se vse radovedno in celo začudeno ali posmehljivo ozirajo vanj, češ kaj pa ti delaš tukaj, vidni med nami nevidnimi, edini, ki nisi vključen v naše gibanje, v naše horizontalno, diagonalno, vertikalno in krožno drsenje? Stresel se je od neprijetnega občutka, ko se mu je vsilila predstava, da se ga nevidne prikazni drseč mimo njega dotikajo, in nehote je stopil korak nazaj.

Potem se je nasmehnil lastni pretirani fantaziji in svojim prenapetim živcem ter odločno stopil na nosilni trak, ki ga je odnesel v četrto nadstropje, kjer je bilo njegovo poveljstvo.

Pred vrati pisarne generala Sternberga je stopil s traku. Toda niti v predsobi niti v generalovi sobi ni bilo nikogar, in tudi vse sosednje sobe so bile prazne. To se ni še nikoli zgodilo, ker se tudi ni smelo zgoditi. V poveljstvu je moral vedno biti nekdo, podnevi in ponoči, vsaj dežurni častnik z najnovejšim tehničnim osebjem. Zdelo pa se je, da tam že dolgo ni bilo nikogar.

Mize so bile pospravljene in gole, pisalni stroji, magnetofoni in vsi drugi aparati pokriti, jeklene omare za arhive pa zaklenjene. Povsod je vladala tista hladni red, ki je značilen za vojaške urade in znanstvene štabe. Toda opazil je, da so gladke površine miz in podov iz živobarvnih plastičnih snovi izgubile svoj lesk. Prekrivala jih je debela plast prahu. Mimogrede je s prstom potegnil po eni izmed miz. Njegov kazalec je zapustil močno vidno sled. Prah na mizni plošči je bil vsaj nekaj milimetrov debel. Tudi zunanja steklena okna so bila nenavadno neprozorna, polna podolgovatih, umazanih lis, ki so jih povzročile plohe in prah, tako da so komaj še prepuščala dnevno svetlobo. Sicer pa so v večini sob gorele luči, čeprav so bile žarnice prav tako zaprašene kot

mize in podi. Delovale so tudi naprave za umetno klimo in zračenje. Zrak v sobah je bil čist.

Morda so poslednji, ki so odšli od tod, pozabili ugasniti luči. To se je sicer večkrat zgodilo, toda ne v tolikih sobah naenkrat. Toda zakaj se niso vrnili? To je bilo tako čudno, da po normalni logiki ni moglo biti res. Morda pa sanjam, je pomislil.

Skušal je osredotočiti vso svojo voljo v misel, da se mora takoj zbuditi. Tudi že prej je imel včasih hude sanje in se je v sanjah zavedel, da sanja, ter se je nato z naporom volje zbudil ali se vsaj toliko vzdramil, da je prekinil moreče sanje. Toda tokrat je ta čudna mora trajala naprej. Nehote si je nesel nekajkrat roko na čelo in oči, v nagonski želji, da bi se vzdramil.

Potem se je spomnil že skoraj pozabljenih pravilic, ki jih je bral v otroških letih: o zaklelih gradovih, v katerih ni bilo žive duše, le opolnoči se je prikazala grozna pošast in skušala prestrašiti in raztrgati ali zdrobiti v sončni prah pogumnega tretjega brata, ki si je upal vdreti v grad.

Odkod se bo tu prikazala pošast in kdaj? Ne kje je morala biti skrita.

Zazdelo se mu je, da že čuti njeno nevidno, prežečo navzočnost, in spreletel ga je hladen srh po vsem telesu. Začel se je bati, čeprav si tega ni hotel priznati. Strah mu je bil doslej čisto abstrakten pojem, občutek iz podzavesti, ki ga je bilo mogoče z racionalno mislijo neutralizirati in pregnati. Nevarnosti, katerim se je moral izpostavljati pri svojih poletih po vesolju, so mu vzbujale v bistvu le radovednost in skoraj prijetno dražljiv občutek, ki ga je izzival k tveganju. Toda vse nevarnosti, katerim se je bil moral doslej izpostavljati, so bile predvidene, ali pa je vsaj lahko sklepal nanje in si jih predstavljal. Nevarnost, ki je morda tu prežala nanj, pa je bila popolnoma neznana in si je nikakor ni mogel predstavljati.

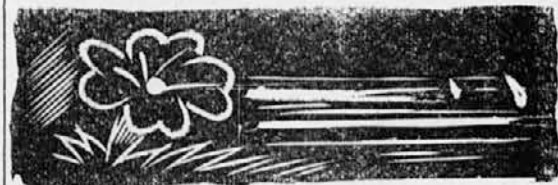
Nagonsko je zagrabil avtomatično ništolo, ki mu je visela okrog vratu, in jo naravnal predse, s prstom pripravljenim, da pritisne na petelina. Vsak hip se je nenadno obrnil, da bi presenetil sovražnika, ki bi se pojavil od zadaj. Čutil je, kako se ga neogibno polašča strah, resničen strah; dozdam ni vedel, da je zmožen občutiti takšen strah.

BRENCANJE MUH

Toda vse je ostalo negibno in tiho. Slišati je bilo le enakomerno brenčanje muh in drugih žuželk. Bogve odkod so se vzele v teh prostorih, kjer jih nikoli ni bilo in je bilo z vsemi mogočimi kemičnimi sredstvi poskrbljeno, da ni mogel ostati živ noben mrčes, ki bi bil kakorkoli prodril v zgradbo.

Stopil je spet na hodnik in neodločen obstal. Ni vedel, kaj naj zdaj stori. Varljivo drsenje nosilnih trakov mimo njega mu je začelo nenadno iti na živce in jezno je stopil do prve kabine in prekinil atomski tok, da se je vsa poblaznela komedija geometrije v hipu ustavila. V ogromnem poslopju je spet zavladala negibna tišina, da se je nenadno zaslišalo oddaljeno brenčanje čmrlja, ali morda samo razdražene muhe, ki se je zaganjala v stekleno steno, za katero je sijalo sonce. Zazdelo se mu je, da se je tudi sam znašel pred tako steno. Kako naj jo prodre in pride do jasnosti?

Skušal je logično razmišljati, kakor so ga vedno učili in kakor je bil vajen. Toda nenadno tega ni bil več sposoben. Ni se mogel osredotočiti,

misli so mu neprestano uhajale. Ali naj preišče vso ogromno zgradbo in pogleda v vse sobe?

Toda teh je na tisoče in morda desetisoče. Če bi pregledal v eni minuti deset sob, bi lahko pogledal v desetih urah kvečjemu v šest tisoč sob, a že davno prej bi se verjetno zgrudil od izčrpanosti.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Pomisli je na alarmne naprave in začel pritiskati na vse gumbje za zvočne in svetlobne alarme, do katerih je prišel. Toda nihče se ni odzval. Nikogar ni bilo od nikoder. Po vsakem zvočnem alarmu je bila tišina le še bolj globoka.

Prevzel ga je občutek, da se ne bo nikoli več rešil iz tega začaranega labirinta. Polasčala se ga je panika, vendar jo je skušal premagati. Vedel je, da je v vsaki nevarnosti občutje panike najnevarnejše, ker onemogoča človeku logično razmišljanje.

KJE JE LOGIKA?

V vsem tem pa vendar mora biti neka logika, neka za razum sprejemljiva razlaga, je razmišljal. Toda kakšna? Kaj je bilo v tem razumnega, da je donebnik, v katerem je bilo poveljstvo najvažnejšega vesoljskega raziskovavnega in vojaškega poveljstva, na ta 17. oktober leta 2189 popolnoma prazen, in to sredi belega dne, ko bi moralo biti v njem na tisoče ljudi? O vojnih akcijah ni ničesar opaziti; o kakem takem prazniku, da bi smela ostati vsa zgradba poveljstva popolnoma prazna in brez nadzorstva, pa ni mogoče niti pomisliti. Revolucija? Stavka? Evakuacija? Kapitulacija? Toda kje so potem sovražniki?

Začel je trudno in bolj podzavestno kot z jasnim namenom pred seboj bloditi po dolgih, ozkih hodnikih, katerih tla so predstavljali zdaj mirujoči nosilni trakovi. Hodniki so spominjali na tunele, čeprav so vplivali prijazno s svojimi barvanimi stenami in gladkimi preprogami iz umetne snovi, ki je skoraj popolnoma oglušila korake. V prijetni rumenkasti svetlobi, ki je lila s stropa, je lahko bral na vratih, ki so se vrstila na obeh straneh, številke sob in imena častnikov in civilnih uradnikov. Nekateri je poznal. Odpiral je vrata njihovih pisarn, toda bile so prazne. Gledal je na stenske koledarje, toda atomska sila jih je še vedno poganjala in vsi so točno kazali dan in uro. Tu pa tam je odprl kak televizijski sprejemnik, toda iz njega mu je odgovoril le molk in zaslon je ostal slep. Nič razen praznega utripanja ni bilo razbrati, kakor da se zrcali v njem neskončna praznina.

Ta prazni molk televizijskih sprejemnikov je dokazoval, da zgradba ni bila nekoč nenadno evakuirana zaradi kake grozeče eksplozije, ki bi jo lahko pognala v zrak. V tem primeru bi ne bilo razloga, zakaj bi bile prenehale delovati vse tele-

Se najprej bi se zdelo, da so vsi proglasili nekega dne stavko in niso nikoli več prišli v službo, ali kakor da je vse hkrati lepega dne zgrabila amnezija in so pozabili priti delat. Toda oboje je bilo seveda popoln nesmisel. Resnica je morala biti drugačna. Toda kakšna?

»Moram razrešiti to prekleto skrivnost! Moram razrešiti to prekfeto skrivnost!« si je govoril. Ponaavljal si je to vedno bolj besen, skoraj v ritmu svojih korakov, ki so bili edini, čeprav komaj zaznavni šum v velikanski zgradbi, razen brenčanja muh in drugega mrčesa.

Hodil je vedno hitreje in le še tu in tam na slepo odprl kakšna vrata. Morda je bil samo neke vrste šesti čut, ki mu je dal, da je odprl tudi tista vrata. Ali da je nevede zaznal kaj s katerim od normalnih čutov. Bila je soba kakor vse druge, sredi dolgega hodnika. Le mimogrede je vrgel pogled na okvirček na vratih, kjer je bilo zapisano častnikovo ime: D. M. WEBSTER. Ko je odprl vrata, je nekaj hipov obstal kot ohromel od presenečenja. V naslanjaču iz umetnega usnja za pisalno mizo je nagnjen nazaj sedel mrtvec in njegove votle oči so bile uprte naravnost vanj. Bil je že tako razpadel, da je bil že skoraj okostnjak. Po njem so lazile muhe, druge so ga obletavale s glasnim brenčanjem. Zdelo se je, da mrtvec zre vanj in čaka, da bo spregovoril.

TRUPLO

Soba je bila polna vonja po razpadanju. Widmar je za hip preiščeval, kaj naj napravi. Se naj približa truplu in mu preišče žepe na uniformi Vesoljske raziskovavne agencije, v katero je bilo še vedno oblečeno? Morda bi mu pomagal, da bi ugotovil, kaj se je tu pravzaprav zgodilo. Toda ni se mogel pripraviti do tega, bilo je prehudo. In potem se je zavedel tudi nevarnosti. Isti skrivnostni vzrok, ki je ubil onega, bi lahko ubil tudi njega. Naglo je zadenski stopil iz sobe in zatresnil vrata, kakor da je spustil pokrov nad grobnico.

Torej vsi niso izginili. Nekdo je ostal in je umrl tukaj. Morda jih je še več.

Ni ga mikalo, da bi to ugotavljal, vendar se mu je zdelo potrebno. Odprl je še nekaj vrat, toda sobe so bile prazne, kot vse prejšnje. Tedaj mu je prišlo na misel, da kontrolnega stolpa v nobenem primeru niso mogli pustiti brez osebja; to bi bilo nekaj nezasižanega. In res je našel tam, še vedno sedečega pred kontrolnimi aparati, drugega mrtveca, tudi že v razpadlem stanju. Ogledal si ga je samo skozi stekleno steno kabine. Po njegovi drži — saj je še držal koščene prste na aparaturah — je lahko spoznal, da ga je smrt zadela nenadno. Obrnil se je in se spustil z dvigalom v pritličje. Tam je našel tretjega mrtveca. Skoraj spotaknil se je ob njega, ko je zapuščal dvigalo. Ležal je na tleh, v najnaravnejši legi za mrtveca, in morda ga je bilo zato manj strašno videti. Po obleki je spoznal, da je bil civilist. Bogleve, kako da je prišel prav sem umret. Stopil je preko njega in pazil, da se ga ni dotaknil. Na nobenem mrtvecu na prvi pogled ni bilo opaziti kake rabe.

Od česa so torej umrli? In so bili tudi vsi drugi mrtvi? Sicer bi bili te tri mrtvece — in morda jih je bilo v ogromni stavbi še več — gotovo odpeljali proč.

Misel, da je v vsem donebniku poveljstva za vesoljske raziskave on edini živi človek ob nedoločenem številu mrtvecev v razpadajočem stanju, mu je postala tako neprijetna, da je naglo zapustil zgradbo na tisti strani, ki je bila obrnjena proti mestu.

Bilo je majhno mesto, stelo je le okrog trideset tisoč prebivancev, samih vojaških in civilnih namščencev vesoljskega poveljstva in njihovih družin. Toda tisti hip ni bil niti eden izmed tistih trideset tisočev na ulicah.

Velikanski parkirni trg pred poveljstvom je bil prazen, le nekaj avtomobilov in osebnih helikopterjev je stalo tam. Med njimi so nedvomno tudi vozila onih treh tam notri, je pomislil. Vsa vozila so bila marogasta od dežja in prahu. Okrog njih je bil nanesel veter s časom kupčke drevesnega listja, papirja in drugih odpadkov. Pomislil je, da bi si izposodil eno izmed vozil, toda potem je šel rajši peš. Zamikalo ga je, da bi končno po tolikem času v vesolju in po tistem, kar je odkril v poveljstvu, malo hodil po soncu.

Prvi hip se mu je zazdelo v toplem jesenskem sončnem siju vse še kar prijazno. Mesto mu je bilo domače in ob pogledu na znane zgradbe in napise na njih je imel za hip dober občutek, da je prispel domov. Drevesa v drevoredih in parkih so pozibavala krošnje v rahlem vetru, toda vse je bilo zelo tiho in mirno. Nikjer nobenega človeka

„Kličem človeka...!“

in nobenega vozečega avtomobila, nobenega helikopterja nad mestom in tudi nobenega ptičjega glasu, čeprav je bil prej tod pravi ptičji paradajž, saj ptice nihče ni preganjal in so se množile po mili volji.

Ta odsotnost vsakega hrupa je prvi hip vplivala samo nenavadno spričo prejšnjega živahnega prometnega vrvenja v tem mestecu, ki se je naglo razvijalo prav po zaslugi vesoljskega poveljstva. Kmalu pa mu je postala mučna. Tedaj pa se je tudi že zavedel, da tišina vendarle ni popolna in da je ozračje polno nekega nedoločnega šuma. Kmalu je ugotovil, da je to brenčanje celih rojev mrčesa v zraku. Zamahoval je po mušicah, muhah in komarjih, ki so nadležno rojili okrog njega in sedali nanj.

Podzavestno se je usmeril proti središču malega mesta, tja, kjer je bilo največ lokalov, v katere je zahajal v presledkih med svojimi raziskovalnimi poletji. Čeprav je moralo biti polдне že mimo, je imel občutek, kakor da je še zgodaj zjutraj, ko mesto še spi. Vse ulične luči so gorele, napajane iz neizčrpnega vira atomske sile, in ulice so bile enako tihe in mirne kakor ob običajnih jutrih, le da ni bilo od nikoder slišati na daleč odmevajočih korakov človeka, ki je moral rano vstati zaradi zgodnje službe ali zaradi potovanja. Nikjer ni bilo nobenega policijskega avtomobila, pač pa so bile ulice polne vsakovrstnih smeti, kar je nekoliko spominjalo na vzdušje prvega delovnega jutra po dolgem weekendu ali večdnevem praznovanju. Tu pa tam je poganjala trava iz razpok v uličnem tlaku. Bilo je kaj čudno videti. Vzdolž ulic je stalo vse polno avtomobilov in na ravnih strehah je bilo opaziti kot navadno mnogo pisano pobarvanih helikopterjev, a vsi so bili videti taki, kakor da se že dolgo nihče ni pobrigal, da bi jih očistil.

MRTVI V AVTOMOBILIH

Oziral se je v parkirana vozila, mimo katerih je šel, in nenadno razločil v nekem avtomobilu človeško postavo. Sklonil se je, da bi boljše videl. Toda človek v avtomobilu je bil mrtev, že dolgo. Bilo ga je še groznejše videti kakor one tri v zgradbi poveljstva. Sel je naprej. Ni se mogel premagati da, bi še dalje ne iskal z očmi obrisov človeških postav v vozilih, vendar pa se ni več sklonil k steklu, da bi jih razločil, tudi če se mu je zdelo, da jih je opazil. Vedel je, kaj bi videl. Vsekakor mu je bilo zdaj jasno, da vsi ti ljudje niso umrli v boju in tudi ne od eksplozije, saj ni bilo videti nikakih poškodovanih vozil, nikakih ruševin, nobenih sledov bojev ali požarov. Morda pa je bilo vzrok njihove smrti vendarle atomsko žarčenje, je spet pomislil in še enkrat z Geigerjevim števcem izmeril radioaktivnost tal. Bila je normalna, celo še nekoliko nižja kot na pristajališču vesoljskih ladij.

Morda so umrli od kake velike epidemije. Toda od kake? Vse epidemije so bile že davno pod kontrolo zdravniške vede in se v nobenem primeru niso mogle bogvekak razširiti. A tudi v primeru najhujše, nepredvidene epidemije bi življenje vendarle tako popolnoma ne zamrlo, saj se to ni zgodilo niti v starem in srednjem veku, ko so kosile po svetu kolera in druge kuge ter je bilo človeštvo proti njim skoro brez moči.

Nekaj javnih lokalov je bilo zaprtih, po večini pa so bili odprti, nekateri celo na stžaj, in videl je, da je veter nanesel tudi v notranjost kupe odpadkov, ki so pokrivali ceste. Ze po tem je bilo jasno, da v njih ni ljudi. Stopil pe je v nekaj haš, ki so bile videti najbolj nedotaknjene in kjer je razločil celo še zavese na oknih. Toda tudi take hiše so bile prazne, ali pa so ležali v njih okostnjaki, kot je kmalu ugotovil. Zdaj ni niti več občutil presenečenja nad njimi. Tudi štel jih ni več. Ustavil se je in pomislil, kaj naj stori. Kam naj se obrne? Kje naj išče žive ljudi?

Začutil je, da je lačen in še bolj žejen. Ze od prejšnjega dne ni ničesar zavžil. Začel si je zlasti kozarca kake krepke pijače. Stopil je v bližnji nočni lokal, kamor je prej mnogokrat zahajal. Zdaj je vladala v njem gluha tišina, toda še vedno je bil oblit od rdeč svetlobe zavešenih žarnic in na steni so še visele povečane barvne fotografije skoro nagih deklet, najbrž zadnjih, ki so tu nastopale. Za mizami v polmračnih kotih je razločil nekaj temnih gmot mrličev in med njimi je bila verjetno tudi katera tistih deklic. Toda ni hotel gledati tja. Zrak je bil znošen, ker je ventilacija še vedno delovala. Slišati je bilo njen šum in čutil je rahel preprih od zračnega toka. Vzel je iz hla-

vizijske postaje, saj si ni bilo mogoče misliti, da so pred evakuacijo onesposobili prav vse televizijske sprejemnike. Toda tudi če je grozila kdaj taka nevarnost eksplozije, je moralo biti zdaj že dolgo od tega, kar je dokazoval prah na mizah.

Kako da bi ne bili mogli medtem nevarnosti že odvrniti in se vrniti v zgradbo? Ali pa je grozila taka nevarnost vsemu mestu?

Ta misel se mu je za kratek hip zazdela skoraj kot rešilno upanje, ker je edina vsebovala nekatere logike. Toda takoj se je spet spomnil na molk in praznino televizijskih zaslonov.

...Kličem človeka!

Lojze Spacal

»Kraška vase«

dilnika za tujajno mizo zapečateni steklenico whiskyja, ji odbil vrat, nagnil glavo nazaj in pil kar iz nje.

Tako se vsaj ni bilo treba bati, da bi se okužil. Imel je neprijeten občutek, da se bo vsak hip dvignil odkod kak mrtvec in ga nagovoril ter udaril po rami kot starega prijatelja, češ, glej ga, odkod si se pa vzel, Robert? Ali da se bo vzdramil skelet na odru za orkester in zaigral na saksofon, ki je ležal ob njem. Obdržal je steklenico v roki, si vtaknil drugo v žep svojega letalskega kombinezona in odšel spet na ulico. Pogosto se je ustavil in si vtil dolg curek whiskyja v usta. Začutil se je pozivljen. Na jed je pozabil.

»Enkrat se mora ta prekleta mora vendarle končati. Saj menda le nisem ostal edini živi človek na svetu«. Se pomislil in se zakrohotal tej svoji predstavi, tako se mu je zazdela nesmiselna.

Potem se je domislil... Sploh se mu zdaj, ko je izpraznil že nad polovico steklenice, zdelo, da mu misli hitreje delujejo in kakor da se je v njem nekaj sprostito. Odšel bo v uredništvo lokalnega dnevnika »Narrow Point Daily News«. Tam je imel nekaj prijatelja. Morda bo še našel koga, ali pa vsaj zalogo starih izvodov lista, v katerih bo lahko prebral, kaj se je pravzaprav zgodilo tod, preden so začeli vsi ti mrlički okrog gniti nepokopani.

Ni bilo daleč. Toda zgradba se je zdela popolnoma prazna, bila je tiha kot grob. Nikakšnega zamolklega, čeprav rahlega šuma tiskarskih strojev ni bilo slišati kakor nekdanje čase. Toda potem je odkril nekaj mrličev v sobah. Nekateri so bili pokriti z razgrnjenimi časniki. To so bili tisti, ki so umrli kako uro prej kot drugi, je pomislil. Po časnikih in po koščenih prstih, ki so gledali izpod njih, so lezle muhe. Gotovo je bil med njimi tudi kak znanec. Toda kdo bi ga zdaj prepoznal v teh okostnjakih? Ni se ustavljal ob njih. Iskal je arhiv. Našel ga je v zadnjem nadstropju. Tam so ležali na pulnih tudi drugi, veliki dnevniki iz New Yorka, Washingtona, Dallasa, Los Angelesa in od drugod. Toda njega je najbolj zanimalo, kaj se je zgodilo tu. Zato je najprej poiskal pult, na katerem je ležal skupaj sveženj lokalnega dnevnika.

ZADNJA STEVILKA

Zadnja številka na vrhu je obstajala le iz ene same strani z ogromnim naslovom KONEC CLOVEŠTVA? Pogledal je na datum: 12. oktober 2188. Bila je torej skoro točno leto dni stara. Hlastno je preletel kratke, komaj po nekaj vrst obsegajoče novice. Bile so si zelo podobne:

»Iz Evrope ni več nikakih vesti, New York molči, Washington molči, Los Angeles se še oglašja preko radijske postaje, a javlja, da je še zelo malo ljudi pri življenju. V Aziji pošilja glasove v eter samo še Calcutta.«

In potem pripomba neznanega urednika in najbrž hkrati tudi zadnjega tiskarja:

»Včeraj sem še srečal v našem mestu tri ljudi. Toda jutri najbrž tudi nas ne bo več.«

In potem:

»Včeraj sem opazil na obhodu po mestu še enega ptiča. Bil je vrabec.«

Sladila je pripomba pod nekoliko večjim naslovom, kot bi hotela vlti nekemu — bogve komu — še nekaj upanja:

»Možno je, da se bo ohranilo človeško in živalsko življenje v kakih samotnih krajih južnih celin... Tu je VS 3 že dokončal svoj delo. God by!«

»God by!«

Widmar je ponovil zadnji besedici na glas, kot v pozdrav neznanemu časnikarju ki se je prebijal skozi poslednje ure s poslednjim hobbyem: da je pisal sam zase zadnji stran človeške zgodovine.

Zdaj je vedel, kako je ime morivcu človeštva. VS 3 - to je bil sintetični virus, na katerega je bila znanost zelo ponosna. Obetala si je od njega veličanske uspehe, zlasti v medicini. Laboratorijski poskusi so pokazali, da naglo uničuje vse vrste naravnih virusov, in preizkušali so ga tudi že v zdravilstvu. To mu je bilo znano. Te preizkuse so delali že pred leti, preden je odletel na svojo zadnjo odpravo v vesolje.

Kaj pa se je moralo medtem zgoditi?

Zatopil se je v branje starejših števil list in hlastno požiral z očmi kolone. Preskakoval je odstavke in strani, ki niso imele zveze s tistim, kar je hotel zvedeti, toda takih strani in odstavkov je bilo vedno manj in končno list ni pisal več o drugem kot samo še o tem:

KAKO SE JE ZACELO?

Začelo se je pred kakim poltrogim letom oziroma še prej, a so znanstveniki in viade aržale zadevo v tajnosti, da bi ne nastala med ljudmi panika. Vedno bolj množično umiranje so pripisovali drugim, navadnejšim vzrokom. Končno pa je Organizacija narodov sveta na pobudo skupine najuglednejših znanstvenikov, pisateljev, teologov in politikov odločila, da je bolje razkriti resnico, ker ima človeško pravico do nje. Naznanila je — in to naznanilo so nkrati objavili po vsem svetu — da je VS 3, sintetični virus, uporabljan kot zaravilo, v nekem smislu »podičjal«, to je, se otegnil nadzorstvu znanosti in v trajnem stiku s toplokrvnimi bitji ter morda tudi še pod vplivom drugih, neznanih faktorjev, najbrž atomske sile, patološko spremenil svojo naravo in svoje lastnosti. Zacele je moriti in zanetil strašno epidemijo, ki se je buskovito razširila po vseh celinah. Moril je ne le ljudi, ampak tudi vse toplokrvne živali in uničeval mnoge koristne virgse. Rruti tej epidemiji so se izkazala vsa sredstva medicine in znanosti brezuspešna, prav tako pa tudi preventivni ukrepi. Virus je napadal kri in možgane ljudi in živali. V nekaj urah je bil vsakdo mrtev. Rešitve ni bilo. Nihče ni ozdravel. Mrlice so takoj po ugotovljeni smrti polili z izredno vnetljivo tekočino in jih sežgali, da bi zajezili nadaljnje okuženje. Uničevanje trupel je v kratkem zadobilo industrijski značaj in končno so se skoraj vse industrije na svetu spremenile v ogromne krematorije. Sežiganje mrličev je postalo nujnejše kot sleserna proizvodnja, sa je je strašno razredčeno preivalstvo potrebovalo vedno manj.

Znanstveniki so noč in dan preučevali reakcije virusa, da bi našli učinkovito protisredstvo, a vse zaman. V tej blazni tekmi je vedno zmagal virus. Ugotovili so le, da ima virus VS 3 zelo kratko življensko dobo, če ga izolirajo od njegove umetne kulture, to je od človeške in živalske krvi. Potem v nekaj tednih izgubi vso vitalnost in se sam spet kemično razkroji. Mednarodna organizacije narodov sveta je skušala v največji naglici ustvariti širok prazen pas ozemlja in morja med obljudenimi področji, zlasti med severno poloblo, kjer je epidemija že na široko morila, in tistimi deli južne poloble, katerih še ni dosegla. Ves promet med obema poloblama je bil popolnoma pretrgan. Naslovi v listu so postali bolj optimistični.

Toda izkazalo se je, da tudi to ni pomagalo. Kljub vsem varnostnim ukrepom so epidemijo zanesle tudi tja živali, zlasti ptice. Kmalu je VS 3 ubijal po vseh delih sveta v vse hitrejšem ritmu. Statistične službe so izračunale, da bo človeštvo v takem ritmu umiranja iztrebljeno v treh mesecih. Skušali so rešiti skupine ljudi v globoke podzemeljske rove in v atomska zaklonišča; preskrbeli so jim dovolj vsega in jih popolnoma odrezali od sveta, razen po telekomunikacijah. Toda kmalu so tudi od tam utihnili vsi znaki življenja. VS 3 je prodril tudi do tja. Nekdo ga je že v svoji krvi ali kako drugače prinesel s seboj. Izjem ni bilo. Potem ni hotel nihče več v zaklonišča, ker se je zdelo ljudem umiranje v podzemlju in v osamljenosti še hujše kakor pod soncem, na površini zemlje. Končno je ostalo tako malo ljudi, da niso mogli več uničevati trupel umrlih. Razen tega tudi ni bilo več upanja, da bi to kaj zaleglo. Tako so jih pustili ležati, kjer so umrli. Le matere so iz ljubezni pokopavale svoje otroke, ali otroci starše, preden so sami umrli. Smrt je postala najbolj vsakdanja stvar. Ljudje so čakali nanjo. Le malo kdo je skušal bežati pred njo v samotne gore, v puščavo ali sam z majhno ladjico na morje. Smrt je našla tudi te. Največ ljudi se je zaprlo v svoja stanovanja, kjer so čakali na smrt. Saj jim ni bilo treba dolgo čakati. Zdelo se je, da se je smrt pri-

kradla skozi ključavnice. Nekateri so napravili samomor, da bi si prihranili čakanje ali pogled na umiranje svojih dragih. Mnogi pa so stoicno naprej opravljali svoje delo ali se sprehajali po ulicah, dokler jih ni pokosilo kjerkoli.

Manjšanje števila bravcev, pa tudi časnikarjev in tiskarjev je bilo opaziti na obsegu dnevnika. V začetku epidemije je izhajal »Narrow Point Daily News« še na več straneh, potem je skrčil svoj obseg na dve strani in končno je izhajala le še ena sama stran, do poslednje številke. Tedaj je postal list, kot je bilo lahko razbrati iz vsebine, le še nekaj dnevniki onega samega človeka.

ZADNJI DAN

Zadnji dan je tudi zapisal:

Ne vem, če bo še kdo bral to številko lista. Jutri najbrž ne bo več izšla. Zdi se mi, da že čutim mrzlico. A ne maram si izmeriti temperature. Kakšen pomen bi imelo? Zbogom svet! Bilo je čudovito živeti na tej Zemlji. To vem zdaj. A zdaj je za vse prepóźno. Kakšna bo Zemlja brez ljudi? Ostali bodo samo insekti. God by, dobra Zemlja. Človeštvo je samo krivo, da se je to zgodilo. Prej si nisimo dali miru. God by, God by...

»God by... Torej to se je zgodilo! Zdaj sem jaz na vrsti,« si je rekel Widmar.

Toda potem se je spomnil da je poteklo že leto dni, odkar so umrli tod okrog zadnji ljudje. Torej je moral virus zaradi pomanjkanja žive krvi, v kateri je uspeval, že izgubiti svojo moč ali celo popolnoma zamreti.

Odšel je iz zgradbe in imel je občutek, da je bil še malo prej, preden je stopil vanjo, srečen človek. Imel je še upanje. Zdaj ga ni imel več.

Začel je na slepo tavati po ulicah. V glavi je začutil čudno praznoto, kakor da je nemožna vsake misli. Saj je bila vsaka misel absurda. Zavedel se je, da je edino misleče bitje na tem svetu.

»Edini človek, zadnji živi človek...«, je zašepetal sam pri sebi. In potem je ponovil te besede na glas ter prislunil lastnemu glasu.

»Edini človek. Zadnji živi človek...«

Dolgo je tako blodil po mestu, po ulicah in parkih, po morski obali in po gozdu. Utrujen je legel na zemljo in opazoval mravlje, ki so lazile po svojih opravkih, kakor da se ni nič zgodilo.

Saj zanje se res ni nič zgodilo, je razmišljal. Mravlje niti ne vedo, da je ostal na vsem svetu le še en sam človek, jaz. In morda se ne bodo tega nikoli zavedle. Razen če se bodo nekoč čez milijone, ali milijarde, ali morda bilijone in tritijone let razvila iz njih ali iz drugih dozdej tako omalovaževanih oblik življenja nova misleča bitja. Toda bo to človek? Človeka najbrž ne bo nikoli več na Zemlji.

Vstal je in blodil dalje. Mračilo se je že, ko je prišel mimo ene izmed mestnih cerkvá. Bila je ravno katoliška. Opazil je, da sije skozi okna slaboten sij. Zazdel se je čudno živ in pritegnil ga je z močjo, ki se ji ni mogel upirati.

Cerkev je bila svedea prazna in tiha, toda pred glavnim oltarjem je svetila drobna luč — večna luč. Se vedno je svetila, čeprav ni bilo več ljudi.

(Nadaljevanje na 10. strani)

„...Kličem človeka!“

Hranila jo je atomska sila, kakor vso ostalo razsvetljava v Narrov Pointu in v vseh mestih sveta. Sedel je v eno zadnjih klopi, tudi zato, da bi se predal varljivemu občutku, da v cerkvi ni sam, ampak da so tu še drugi ljudje, kakor so bili vedno. Še nikoli ni bil v nobeni cerkvi sam.

V cerkvi je vladal globok somrak, lučka pred oltarjem je bila prešibka, da bi jo razsvetljevala. »Lahko si bom predstavljal, da nisem sam, ampak da kleče ali sede v mračnih kotih še drugi ljudje« — je pomislil. Skušal se je prepričati, da sliši tiho šepetanje njihovih molitev.

Toda nenadno je začutil, da resnično ni sam. Prevzel ga je občutek, da je ob njem nekdo živ, in zavedel se je, da večna lučka vendar nekomu sveti. Tu je bil še Bog. Bog vendar ni umrl. Njega ni ubil VS 3. Kako da še ni bil pomislil na to? Naenkrat se ni čutil več tako osamljen. Z vso gotovostjo je začutil, da je blizu ob njem, da skoraj čuti njegovo toplotno bližino. Mnogokrat je iskal Boga, iskal Ga je v globinah vesolja, želel je občutiti njegovo navzočnost in je bil razočaran, ker je ni mogel občutiti. Vsaj ne tako živo, s tako gotovostjo, kakor bi bil rad. Zdaj pa je resnično začutil Njegovo bližino.

Na Zemlji je vendar navzoč tudi še On, ki jo je ustvaril in ki je ustvaril človeka. Je bila zares Njegova volja, da človeško življenje spet ugasne na njej?

Prisluhnil je vase, kakor da pričakuje, da mu bo Bog sam odgovoril iz njegove duše. Toda namesto odgovora je začutil v duši velik mir, ki je morda izviral iz zaupanja, da bo živel.

VOLJA PO ŽIVLJENJU

Nenadno ni več dvomil o tem in nič več se ni čutil tako truden in pobit. V njem je spet zažarela volja po življenju. Bilo je, kot da je večna luč pred oltarjem prižgala tudi v njem svetlo luč. Tisto večno lučko je prižgala človeška roka, čeprav se tako od daleč in tudi časovno oddaljeno. V tem je bilo nekaj čudno tolažilnega. Zazdelo se mu je, da je nemogoče, da bi bil Bog hotel dokončno iztrebiti človeštva. Komu bi se potem razodeval? Kdo bi bil Njegov prijatelj na Zemlji? Samo insekti? Kakšen pomen naj bi potem še imela Zemlja, ta prekrasna, čudovita Zemlja?

Spomnil se je izrazov zadnjega urednika »Narrov Point Daily Newsa«.

In kakšen smisel naj ima vse Osončje in vse vesolje, če bi ne bilo več ljudi? Ne, Bog noče iztrebiti vseh ljudi.

Ta misel je postala v njem gotovost in ga je navdala z novim pogumom in voljo. Bog noče tega nesmisla, saj je cendar sam največji in zadnji Smisel vsega, si je ponovil. In tedaj ga je prevzelo močno upanje, da vendarle še niso vsi ljudje mrtvi. Začutil je nepremagljivo željo, da bi jih šel takoj iskat.

Morda pa je le še kdo ostal živ, kakor sem ostal jaz, si je rekel. Morda kje v kaki osamljeni džunglski vasi v osrčju Afrike ali južne Amerike, ali peščica ljudi na kakem otoku Tihega oceana, ali v osrčju Himalaje, ali v kakem podzemeljskem zaklonišču. Morda kaka odprava, ki je pred začetkom umiranja odletela na kak planet in se še ni vrnila...

»Kličal jih bom preko največjih radijskih postaj sveta. Pošiljal bom signale v vesolje, dokler ne bom zaslišal odziva,« si je rekel. »Potem bomo začeli od kraja graditi človeško skupnost.« Toda ali bo boljša? O tem ni hotel razmišljati.

Pomirjen je vstal in se vrnil na pristajališče vesoljskih raket. Vzel bo eno izmed raketnih letal, ki stoje na pristajališču, in bo obletel vse celine, vsa otočja, ter bo iskal, iskal, dokler ne bo našel drugega živega človeka ali človeške skupine. Kako vseeno je kakšne rase bodo. To zdaj sploh ni več važno. Glavno, da bodo ljudje. Še prej pa bo pokopal Holma, svojega tovariša. Vzel je enega izmed avtomobilov, ki so stali pred zunanjim vhodom zgradbe, in odpeljal Holmovo truplo, zaprto v plastično vrečo, iz mesta ter ga pokopal pod visokim drevesom nad obalo oceana. Potem se je vrnil na pristajališče in z nosil svojo opremo iz vesoljske rakete v letalo. Sklenil je odleteti še tisto noč.

A preden je odletel, se je vrnil v vesoljsko raketo in oddal preko njene močne kratkovalovne radijske postaje prve klice v atmosfero:

Halo! Halo!... Iščem človeka! Iščem človeka! Iščem človeka!

KONEC

Slovenski katoličani pred mikrofonom

Kot znano je prvotni načrt za preureditev Trga revolucije v Ljubljani med drugim predvideval tudi to, da se današnja Nunska cerkev podre. Naneslo pa je, da je pred kratkim prav v Nunski cerkvi prišlo do mogoče najganjlivejšega prikaza preroje nega slovenskega krščanstva v povojni dobi. To ne toliko zaradi zunanje manifestativnosti kolikor zaradi edinstvene duhovne kvalitete samega dogodka.

V treh zaporednih dneh, 28., 29. in 30. marca, so bili v večernih urah shodi za slovenske katoliške izobražence, na katerih je bila najprej skupna slovenska maša, po maši pa je študent pred mikrofonom najavljaval nastope pripadnikov posameznih poklicev. Ti naj bi občinstvu spregovorili o vlogi vere v našem času, še posebej v zvezi s posameznimi poklici. Tako so se v treh dneh zvrstili pred mikrofonom zdravniki, tehniki, akademiki, akademice in mladi bogoslovci. Kako je ta zamisel, o kakršni nismo še ničesar slišali, v Evropi, pritegnila slovensko izobraženstvo, dokazuje samo dejstvo, da je bila Nunska cerkev že drugi dan nabit polna. Kar je posebej presenečalo, je bila ne samo visoka intelektualna raven nastopov, ampak predvsem njihova nova evangelijska prisotnost. Cerkev je posebej prisluhnila, kadar se je pred mikrofonom pojavil akademik, pripadnik povojne generacije. Do izraza je prihajala nova in pogumna, pristna verost, zaverovana v graditev »novega krščanskega sveta«. Prvi dan je nastopil pred mikrofonom sam podrektor Slovenske akademije znanosti in umetnosti, prof. dr. Anton Kuhelj, znani strokovnjak v

gradnji letal, ki je naslednji dan o tej temi tudi predaval Tržačanom v Slovenskem klubu v ulici Geppa 9.

Na koncu je treba poudariti, da je bil ves nastop vzorno pripravljen in tudi opremljen z učinkovitimi glasbenimi vložki, ki jih je v ta namen skomponiral priznani slovenski mlajši skladatelj prof. Pri mož Ramovš.

Tržaški znanec, ki se je slučajno znašel med poslušalci v Nunski cerkvi, je izjavil, da ga je ljubljansko doživetje bolj prevzelo kakor samo prisostvovanje koncilskemu zasedanju v rimski baziliki Svetega Petra.

Prizor iz »Skofjeloškega pasijona«

Razgovor z režiserjem Mirkom Mahničem

Je kakšna razlika med lansko in letošnjo uprizoritvijo »Skofjeloškega pasijona«?

Ne, »Skofjeloški pasijon« je natanko tak kot lani. Mislim, da je prav, da ostane vsaj v dveh sezonah na programu Slovenskega gledališča, čeprav sem mislil tudi na uprizoritev Drabosnjakovega Pasijona in na pasijon, ki bi ga napisal po ljudskih pesmih, o Kristusovem trpljenju.

In »Vinska žalostna«?

»Vinska žalostna z Alelujo« ni spektakel, ampak bridka dramska meditacija v koncertno simfonični izvedbi in je v tej obliki prav gotovo novost v slovenskem literarnem in odskem oblikovanju in izražanju.

Igra govori o tem, da je CLOVESKA RADOST pričo neprestanega propadanja in minevanja vsega živega in zavestnega mótena in nestalna — in

da si je ne moremo ohraniti s še tako opojnimi mamili (v moji igri je to vino, odtod naslov) in iluzijami. Treba se je spoprijazniti s trpljenjem, s stiskami vsakdanjega dne, pogumno in stvarno se je treba soočevati z njimi, nositi križ, ki ti je namenjen, poskušati modro in zrelo premagovati strah in obup.

Slovenska ljudska modrost zna po najpreprostejši poti prodreti v najtanjšo skrivnost človekovega obstajanja in nam še danes, ko večkrat nasledamo praznim penam preračunljivega in bleferskega modroslovja, lahko tehtno in hkrati intimno odgovori na osnovna vprašanja človeške usode.

Tenkemu poslušalcu bo naša igra marsikaj od tega povedala.

Razen tega pa hoče biti igra tudi vdana podoba duha in usode našega naroda, naše bridkosti, naše silne žalosti in neusahljive žeje po osvobojenem veselju.

Je delo sestavljeno samo iz odlomkov ljudskih pesmi?

Tokrat samo. Nalašč sem preštel, koliko verzov je novih: osem.

Katere pesmi ste uporabili?

Mnogo pesmi iz III. dela Štrekljeve zbirke slovenskih ljudskih pesmi — iz razdelka Pesmi pivske in v veseli družbi iz Pesmi pobožne. Pesmi so iz najrazličnejših krajev — tiste, ki govore o vinu, ponajveč iz Haloz in Slovenskih goric.

Kakšnih kriterijev ste se držali pri režiranju?

Najprej tisto, kar me vodi pri vsaki režiji: izčrpati vsebino in idejo dela do zadnjega vlakenca; pregledno, privlačno in izvirno delo posredovati občinstvu; z vsemi svojimi moralnimi, duhovnimi, umskimi in strokovnimi silami vznemiriti igravca in sodelavca in plodno sodelovati z njimi in jim pomagati pri njihovem ustvarjalnem dejanju; ustvariti ne samo dramatično optiko, ampak tudi koncert slovenske besede. Končno: ustvariti predstavo, ki bo moderna, a vendar izrazita slovenska po duhu in izvedbi. Razen tega sem preizkusil spet nekaj novih izraznih možnosti, predvsem govorne polifonije.

Ste zadovoljni z izvedbo?

Zelo zadovoljen. Še posebno pa sem vesel tržaških gledaliških umetnikov, ki so spet pokazali najvišjo disciplino in delavilnost in izredne ustvarjalne sposobnosti. Zdaj prehajajo obveznosti tudi na gledavce predstave, ki jih bo Slovensko gledališče dajala skoz ves veliki teden.

Prizor iz »Skofjeloškega pasijona«

Velikonočni spomin

V petek pred oljčnico je završalo po Goricah in deželi. Temna misel se je vsem vsesala v mozeg. Ni nas varala. Voja se je bližala. Nekje sem staknil pet jajc, da jih ponesem domov za kosilo. Tisti petek pa ni bilo cvrtja pod napo, solze so tekale v ponev. Bilo pa je tako. Na začetku Katari-nijevega trga, tam kjer raste smreka v spomin na pevca Simona, je za mano počasi privozil velik avto. Nisem se še dobro ozrl po tistih dveh cipresah pred uršulinskim portalom, že me je zgrabilo četvero železnih rok in tresk v avto. Štirje mrki policisti so sedeli v njem. Najdebelejši je pripomnil: »Tega že imamo, še po tistega odvetnika z brado, ki se je drl v parlamentu!«

Pomanem si oči in se stežka zavem. »Aretacija! Še druge iščejo!« — Stražarje sem zaprosil, da bi obrnili avto; saj smo le kratkih dvesto metrov od doma. Res zasučejo avto do doma. Ženi ponujam ves bled in prepaden, zavoj s petimi jajci in jecljam v slovo. Žena stisne najmlajšega k sebi. Nič ne pomagajo solze.

»Pozdravite se in pojdimo!« se zadere debeli. Komaj mi žena utegne stisniti robc in kos kruha v žep. Stopali smo preko dvorišča v gosji vrsti. »Kot za pogrebom,« se je opotekala žena z najmlajšim. Za slovo je bilo že prekasno.

S polnim plinom se zažene avto vzdolž samostanskega zida. Se eno bridko srečanje. Otroci se vračajo iz šole. »Taatič!« zavrešči droben glasek. S silo skušam planiti iz vozila. Stiri roke me zadržijo. Od daleč še vidim, kako je moj fantek padel sredi ceste. Bratec mu briše kri. Zutulil sem od bolečine. »Pomirite se, vojna je napovedana!«, se spet oglasi debeli. Glava se mi povese na prsi, svet naokoli je kot pogreznjen v temo.

V celici št. 16. Dva koraka počez, pet podolgem. Se vedno elegantni odvetnik Peter stoji pod zamreženim oknom in si ogleduje nohte; v drugem kotu sedi poslanec s košato brado in gleda v tla; blizu smrdljivca se naslanja na zid župan iz goriške okolice in si veže hlače. Naramnice in vezalke so nam pobrali. Kje neki je staknil vrčico? »Ježeš, ježeš, kaj bo z nami,« vzdihuje.

»Pripravite se! Zdravniški pregled,« zarenci paznik skozi lino.

Pri kapucinih zvonijo zvonovi. Ah, saj je vstajenje, se vsem štirim hkratu utrne svetla misel. Pogled na gole stene jo prežene. Vrata zaškrtajo. Paznik vrže na posteljo nekaj v papir zavitega. Družina je poslala poslancu nekaj velikonočka. Vsem štirim bratovsko deli in prigovarja: »Spomnimo se, da je velika noč in vstajenje.« Grižljaj pa ne gre in ne gre po grlu. Kako je doma? Ženo, otroki? Ah, ta naša Kalvarija?

Spet zaropoče veriga na vratih. »Vsi ven in v vrsto!« zadoni povelje. Kam, se sprašujemo. Nihče ne odgovori.

Po vseh goriških cerkvah zvonijo na čast Vstalemu. V diru nas peljejo na postajo. Tu nas čaka še zadnji prebridki pozdrav. Žene in družine so prišle po slovo. Mladi planec Hanko se še nekam smehlja. Grčava starina s črnega vrha pa modruje: »Bo, kar bo!« In je res bilo. Zvonovi pa pojo pesem o vstajenju...

Tk-tk-tk — kakor smrt-smrt-smrt, ropoče vlak mimo Padove, Firenc in Bolonje. V kupeju smeh stražarjev in žalostni molk šestorice. Velikonočno jutro je vstalo iz smaragdne morja tam pod Ancono, kjer so se izkrcavali davni romarji namenjeni na božjo pot k sveti hišici v Loreto.

Civitavecchia March! Opoldne nam je dovoljeno kosilo v mestni restavraciji. Velikonočno kosilo na poti v pregnanstvo. Kje, do kdaj? Poslanec izpregovori pri mizi nekaj tolažljivih besed, o že daljnem domu.

Na ulici se dvigne krik »Dol z banditi!« Stražniki skočijo s samokresi v rokah pred vrata. Nekaj nahujskanih mladičev vpije proti nam. Mi smo pa s sklonjenimi glavami šli proti postaji. V sebi smo brali: »Kaj smo ti storili, nevedno ljudstvo?«

Kolesa zopet ropočejo preko žitnih planjav, vedno na jug, na jug. Razum se je že odtrgal od doma, le srce še bije po taktu koles. Na zadnji postaji nas stlačijo varuh pravice v star avtobus. Zdaj šele približ-

Zgodovinskost Jezusovega življenja

Pred kratkim je predaval pisatelj Alojz Rebula v Slovenskem kulturnem klubu v ulici Donizetti o zgodovinskosti Jezusa Kristusa, to je o zgodovinskih dokazih, da je zares živel. Kot klasičen filolog z velikim poznanjem antičnih avtorjev kot človek globoke kulture in kot pisatelj s tenkim čutom za človekovo psihologijo je pripravil številnim poslušavcem izreden užitek, ko je nanizal pred njimi niz presenetljivo trdnih dokazov za resnično Jezusovo bivanje. Najprej je prikazal razna nekrščanska gledanja o Kristusovi osebi, kakor so jih v zadnjih stoletjih zastopali Reimarus, Paulus, Strauss, Renan, Narnack, Couchoud, pri čemer se je tudi dotaknil Italijana Doninija, katerega »Zgodovina verstev« je nedavno izšla v slovenskem prevodu.

Potem je prof. Rebula zlasti opozoril na znanstveno nedoslednost tistih ateističnih avtorjev in ideologov, ki hočejo tajiti resničnost Jezusovega življenja, zato se v svojih spisih sploh ne ozirajo na poročila starih avtorjev, ki omenjajo Jezusa, ali pa jih tolmačijo v prid svojih tez, četudi nasilno. V Tacitu n.p.r. res najdemo samo kratko opombo o kristjanih, »pristaših nekega Kristusa, ki je bil križan pod Pilatom« katere je Neron obdolžil, da so zažgali Rim. Toda pomisliti je treba, da je Tacit zapisal to v času ki je bil še v živem stiku z Jezusovo dobo, in vendar iz njegove opombe sledi, da ni imel nikakega dvoma o tem, da je tisti »Juda zares živel. Poleg tega pa se je treba zavedati, da že tista majhna opomba o Jezusu pri Tacitu veliko pomeni, kajti za Tacita, ki je živel v središču takratnega kulturnega sveta, v Rimu, je pomenil Jezus kot voditelj neke judovske sekte tako daljno in malopomembno osebo, kot jo pomeni za kakšnega Nobelovega nagrajenca v Londonu ali Parizu voditelj kake sekte v kakšni malopomembni indijski vasi ali mestecu, eden izmed tolkih.

Dokazov za Jezusovo zgodovinskost je toliko, da se krščanstvu nikakor ni treba loviti za njimi in je lahko kritično do vseh tistih omemb v delih antičnih avtorjev, ki niso dokazano pristne, ampak morda pozneje vrinjene, kakor npr. tista v spisih judovskega zgodovinarja Jožefa Flavija. Predavatelj je naglasil, da vlada o Flavijevi omembi Kristusa sicer različno mnenje v zgodovinskih krogih, vendar se tudi del krščanskih zgodovinarjev nagiblje k mnenju, da je opomba v sedanjih obliki »popravljen« po kristjanih v poznejšem času. Vendar pa kaže, da je Flavij res pisal o Jezusu, četudi kot Jud in farizej morda ne v tako »simpatičnem« smislu in s takim spoštovanjem, kot bi dokazovalo sedanje besedilo.

Predavatelj je tudi opozoril na arheološke najdbe, ki potrjujejo resničnost evangeljskih navedb o Jezusu, in izrazil prepričanje, da se bodo gotovo našli še važni novi arheološki dokazi za Jezusovo

no zvemo, kje bo naše bivališče. Z bornimi culami v rokah, do dna izmučeni prestopimo portal starodavne opatije »Delle fiastre«. V renesansi je samostan z gradom in košatim parkom doživljal sijajne čase. V zadnji vojni pa je bil spremenjen v ječo svobodnih ljudi z vseh celin, predvsem za Slovence.

Ljubeznivo nas sprejmejo tovariši v nesreči, univerzitetni profesor iz Bombay, kmet iz Gaberij, viceminister z Dunaja, delavec iz škedenjskih plavžev, brkati nadučitelj s Trnovega, idrijski knap in svetovljan iz Kaira, višji rabin in bančni ravnatelj iz Trsta. Vsi, ki so verovali v svobodo in trpljenje velikega petka in v zmago velike nedelje.

Med nami je bil tudi sloviti igravec iz berlinskega »Hoftheatra«. V urah obupa nam je zabičaval: »Ne klonite! Skrbite, da boste šli iz tega doma smrti nezlomljeni v duhu in na telesu, drugo bo samo prišlo.«

Res, znani neznanec, ki se nisva več srečala, močna vera nas je držala po koncu in je meso ter odrešenje postala.

Zato pa ti velikonočni spomini niso več mračni, marveč svetli kot nedeljsko jutro.

r. b.

bivanje, glede na napredek arheološke vede v zadnjem času in na dejstvo, da je palestinski teden izredno suh in tako dokazuje zelo dobro ohranjen, kot so dokazali rokopisi od Mrtvega morja.

V nadaljevanju je Rebula obširno govoril o evangelijih in o psiholoških in drugih dokazih za Jezusovo resnično življenje. Na koncu je opozoril na zagato, v kateri se redno znajdejo nekrščanski razlagaci — tako pripadniki liberalne, mitološke in eshatološke šole —, kadar si morajo »razložiti« Kristusovo vstajenje.

V živahni in zanimivi debati, ki je sledila, se je govorilo med drugim o rokopisih od Mrtvega morja, o katerih so si ateisti prvotno obetali, da bodo služili kot dokaz proti krščanstvu, pa se to ni zgodilo; poudarjeno je bilo tudi, da je potrebno sprejemati Jezusovo razodetje s ponižnostjo in da mnoge ateiste prav Jezusova ponižnost odvrča od

Rokopis enega izmed psalmov stare zaveze najden pri Mrtvem morju

tega, da bi verjeli v njegovo božjo naravo, češ če je bil Bog, zakaj pa ni tega bolj pokazal. Verjetno bi hoteli, da bi bil delal čudeže na tekočem traku. da bi bil vse zaprepastil z njimi, tako da bi ne moglo biti več dvoma o njegovi božji naravi, in da bi to delal »s hruščem in truščem«, kot se je nekdo izrazil, v smislu moderne propagande. Ne upoštevajo njegove človeške ponižnosti, zaradi katere ni razmetaval s čudeži okrog sebe in se s tem »ujeljavljala«, ampak le z močjo svojega nauka.

Izredno zanimivo predavanje, iz katerega smo tu nanizali le nekaj misli, je pritegnilo okrog 90 ljudi, v glavnem dijaška mladina. Vzbudilo je željo, da bi bilo kje objavljeno, ali celo, da bi nam Rebula napisal knjigo o Jezusovem življenju.

SENDOMIRSKI SAMOSTAN

FRANZ GRILLPARZER

□ 6 □

Prevedel in priredil F. J.

Kljub temu je vstopil in našel hčerkico, ki je sedela na tleh in se igrala s Helginimi dragulji. Potegnila je bila predal, v katerem so bili shranjeni, iz bližnje toaletne mizice. Staršenski jo je ljubeznivo okregal in začel pobirati dragulje, ter jih spravljati nazaj v škaflo. Pri tem pa je odkril, da ima škaflo dvojno dno in da je vmes skrita slika mladega moškega v poljski plemiški noši. Kar zazeblo ga je, ko je opazil, da ima plave lase in črne oči, prav kakor njegova hčerkica. Gledal je deklico in spet sliko. Zdelo se mu je, da pozna od nekod poteze človeka na sliki, in končno se je spomnil, da je to Helgin oddaljeni bratranec Oginski, ki ga je ona tako prezirala. Grof je skrtil sliko pod obleko in odšel iz sobe.

Naslednji dan je odpotoval, ne da bi bil komu povedal, kam. Potoval pa je v Varšavo, kjer je začel poizvedovati o Helginim preteklosti. Enega od njenih bratov je z denarjem pripravil do tega, da mu je vse povedal. Helga in Oginski sta skupaj rastle v starostovem gradu, ker Oginski ni imel staršev, in se že prav mlada ljubila. Toda ker je bil Oginski reven in ni imel pred seboj nobene bodočnosti, so ga poslali proč. Ko se je vrnil s Helginima bratoma iz pregnanstva, je spet zaprosil Helgo za roko, toda stari Lašček ni hotel slišati o tem in je z lepa in z grda prisilil hčerko, da ga je pustila in poročila Staršenskega. Oginskemu pa je kot plačilo za to, da se ni očitno uprl poroki, zapustil v svoji oporoki tisto vsoto denarja. Helgin brat je tudi razodel Staršenskemu, kje se Oginski zadržuje.

Na gradu Staršenskega sta vladala med tem nemir in zaskrbljenost med osebjem. Dozdevno še najbolj mirna se je kazala Helga. In res se je grof lepega dne nenadno vrnil. S seboj je pripeljal dobro zagrnjeno in zaklenjeno kočijo, ki pa jo je dal ustaviti

že pri starem stolpu onkraj parka. Grof sam in stari upravitelj, ki je bil o tem obveščen že z grofovimi pismi, da je lahko vse pripravil, sta vzdignila iz nje zagrnjeno postavo, od katere ni bilo besede, kakor da ima zamašena usta, in jo odnesla v stolp ter jo zaklenila vanj. Nato se je Staršenski vrnil na svoj grad, kjer mu je prišla Helga vsa zadovoljna naproči, držeč hčerkico za roko. Toda Staršenski je ostal hladen do nje in ni hotel večerjati, češ da se čuti preveč truden. Umaknil se je v svojo sobo in se zaklenil vanjo. To pa je bil samo izgovor, kajti pono-

či je vstal in sam odšel v stolp, kjer je ostal do zore.

Naslednji dan se je Helga kazala užaljena in razdražena. Zvedela je, da je bil grof sam v stolpu, in čutila se je zanemarjena. Staršenski je prekinil njene pritožbe in jo vprašal, če želi spet živeti v Varšavi, ker je spoznal, kako je življenje tam mnogo bolj zabavno, kakor na tem samotnem podeželju. Sam pa bo ostal na gradu, ker mora skrbeti za svoje premoženje, ki je zašlo v hud nered. Toda Helga je odločno odklonila, da bi sama žive-la v Varšavi brez njega, in se ostro izrazila o svojih bratih, ki so spravili njenega moža v težave. Staršenski je v razgovoru mimogrede omenil, da je srečal tudi tistega njenega prijatelja, ki je bil z njima v pregnanstvu, kako se že piše? Helga se je skušala spomniti.

(Dalje)

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

Na sv. Jožefa dan so pridrdrali na Vipavsko avtomobili. V njih so sedeli advokat Pisenti iz Vidma, Pe'ernelli in Bandelli in kakih 30 drugih snoparjev.

Čakalo jih je dobro kosilo, ki so ga preveselo zaužili pod milim nebom. Vipavci so gledali tujo družbo pri pečenki in izbranih vinih in se izpraševali: »Kdo bo plačal?« Pa so jo pogruntali, da vse to plača kmet z dvanaestimi davki.

199.

Dr. E. BESEDNIAK

Ko so se oni najedli, so se dvignili v avtomobile. Deset avtov je bilo pripravljenih za domačine. A prišlo je le pet ljudi. Snoparji so se nekaj jezili in so jo popihali v Vipavo. Tu se je vršil shod. Govoril je Pisenti.

Grozil je in hotel ostrašiti slovenske ljudi, ti pa so si mislili: »Nas vipavske Slovence so že drugačni ljudje strašili, kot nas straši ta videmski odvetnik. Mi smo že barona Heina videli, grozil nam je, pa je „on“ šel, mi smo pa ostali!«

BURNO ZBOROVANJE V AJDOVŠČINI

Prišli so iz vseh vasi od Ceste do Vipave. Iz Gorice se je pripeljal s poštanim avtom oddelek fašistov, s posebnimi avti so prišli voditelji goriških fašistov: kapitan Venezia, dr. Verzignassi, Dörfles. Drug poštini avto je pripeljal iz Vipave četo fašistov, iz Lokavca je prikoralakala godba.

Na dvorišču g. Bratine je stalo okrog tisoč slovenskih mož. V imenu Slovenskega volilnega odbora je notar Jurca otvoril shod in dal besedo dr. Gabrščeku.

Pred ogromno množico je v tričetrtturnem govoru razvil naš narodni program, utemeljil boj za slovensko šolo, za svobodo slovenske kulture in dokazal, kako globoko je zasidrana ta preprosta pravica v zavesti kulturne Evrope.

Jasni in živahni govor so naši možje navdušeno odobraval, fašistovski prišleci pa so žvižgali. Ko je na koncu govornik slovenske može pozval, naj izpolnijo v nedeljo svojo narodno dolžnost, se je dvignil vihar odobravanja.

Predsednik je nato podal besedo dr. Fornazariču, a tu se je oglasil kapetan Venezia in izjavil, da bo zdaj on govoril. Predsednik je ugodil, le da bi njegovi spremljevalci ne sitnarili.

Venezia je začel govor z mislijo, da nima namena govoriti slovenskim volilcem, ampak

„Ki je s trnjem kronan bil“

V velikem tednu in o veliki noči se veren človek spominja zadnjih zemeljskih ur našega Gospoda: zadnje večerje, krvavega pota na Oljski gori, Judeževega izdajstva, bičanja in kronanja, Pilatove obsodbe in križanja.

Poleg spominov se v mnogih cerkvah častijo tudi delci predmetov, svetih ostankov, ki so kakorkoli v zvezi z Gospodovim pozemskim življenjem. Razen ostankov svetega križa, hranijo zakladnice nekaterih svetišč tudi ostanke trnjeve krone. Kot vemo, Cerkev pripušča tako češčenje, čeprav ni vedno natančno dokazana pristnost zgodovinskih ostankov in tudi ne njih prvotna podoba.

Tako je tudi pri trnjem vencu, kakor ga po navadi slikajo umetniki. V resnici pa to ni bil venec z navzven obrnjenimi trnji, marveč nekako pokrivalo, ki je odevalo celotno teme Odrešenikove glave, s trnji obrnjenimi navznoter. Stari pisatelji ne pišejo »corona«, kar bi bilo venec, marveč »pileus«, kar pomeni v latinščini pokrivalo, čepica.

Ne le besede, marveč tudi ostanki trnjeve krone potrjujejo obliko Kristusove trnjeve krone kot pokrivalo.

V pariški stolnici Notre-Dame hranijo še danes ostanke te dragocene relikvije. Po zgodovinskih pričevanjih jih je dobil že leta 1239 francoski kralj Ludvik IX. od bizantinskega vladarja Balduina II.

Na veliki petek izpostavijo krono, zaprto v kristalni posodi, obdani z zlatimi lilijami in z biserno krono na vrhu. Častilci z začudenjem opazijo, da nima krona skero nič trnje. Svete trne je namreč začel poklanjati drugim cerkvam v dar že kralj sveti Ludvik. Navada se je nadaljevala, dokler ni ostal spodnji obroč brez njih. Zato se tudi vidi, da je bila krona spletena iz dveh delov. Okrog senc in čela se je vil obroč iz bička ali ločka (*Juneus balticus*), ki raste tudi po vsem Sredozemlju in pri nas kot beka. V obroč so vojaki pritrdili križem kražem preko Gospodove glave vse polno trnjevih vej, ki se latinsko imenuje *zizyphus vulgaris* ali tudi *zizyphus spina Christi*. Pri nas ji je podoben trnjevm grm, ponekod ga poznajo kot Kriščev trnek.

SLOVENSKA SKUPNOST

želi svojim volivcem, somišljenikom in podpornikom

vesele velikonočne praznike.

le dr. Gabrščeku. Obrnil se je proti našemu govorniku in mu povedal tole: »Vaš govor bi bil prav lep, če bi ga bili spregovorili pred štirimi leti. Mi ne verujemo v vaše spreobrnjenje. Kajti v vsej zgodovini človeštva poznamo le en slučaj čudežne spreobrnitve: to je bilo takrat, ko se je v Damasku Savel izpreobrnil v Pavla. Dr. Wilfan pa ne pride v nebesa

Dr. Gabršček je smehljaje poslušal to govorjenje, fašisti so ploskali, slovenske stotine so ohranile ledeno tišino. (Dalje)

SPORTNI PREGLED

Italijansko nogometno prvenstvo

Ceprav s tesnim 2:1, je Inter v nedeljo porazil ekipo Milana, in s tem obdržal prednost petih točk pred enajstorico Napolija. Herrerova ekipa ni nikdar bila tako močna in prepričljiva, kot zdaj. Do konca prvenstva manjka še sedem tekem in zato je skoraj nemogoče, da bi črnoplavi iz Milana izgubili častni naslov državnega prvaka. Inter mora nastopiti na domačem igrišču z naslednjimi ekipami: Spal, Sampdoria, Juventus in Lazio; kot gost pa proti Fiorentini, Bologni in Napoliju. Strokovnjaki menijo, da bo Inter v teh tekmah skupno nabrala najmanj deset točk. Napoli, ki je v nedeljo premagal Foggio s pičlim 1-0, mora igrati doma z naslednjimi ekipami: Fiorentina, Lazio in Inter, kot gost na proti Vicenzi, Vareseju, Cagliariu in Samporiji. Opazocacci menijo, da bo Napoli skupno nanizal največ enajst točk. Četudi bi Napoli zmagal v vseh sedmih tekmah, bi Interju ostala še ena točka prednosti in s tem tudi končna zmaga. Bologna ima šest točk zaostanka in mora igrati doma z naslednjimi moštvii: Atalanta, Torino, Inter in Vicenza. Rdečepilavi se bodo še spoprijeli z naslednjimi ekipami: Milan, Brescia in Juventus in bodo zato le s težavo skupno zbrali deset točk.

Z zgornjih podatkov je razvidno, da bodo Mazola, Corso, Facchetti in ostali obdržali vodilno mesto do konca. Napoli in Bologna pa se bosta

borili za častno drugo mesto. Juventus, Milan, Fiorentina ter Roma se bodo potegovali za četrto mesto.

V zadnjem delu lestvice pa je tudi že skoraj vse rešeno. Varese je že dolgo časa olsojen na izpad; ista usoda čaka Sampdoria in Catania. Ta mora igrati doma z naslednjimi ekipami: Varese, Atalanta in Torino, kot gost pa proti Cagliariu, Laziju, Spalu in Milanu ter zelo težko bo osvojila deset točk. Foggia pa bo igrala proti Fiorentini, Vicenzi, Romi in Atalanti ter proti ekipam Spal, Varese in Cagliari; Južnjaki bodo gotovo osvojili najmanj deset točk in se tako rešili.

Katere ekipe iz B lige bodo prihodnje leto igrali v »A« ligi? Oster boj se odvija med ekipami Lecco, Venezia, Mantova, Genoa in Catanzaro. Do konca prvenstva v »B« ligi je še precej tekem (11) in težko je zdaj predvidevati zmagovalce. Strokovnjaki menijo, da bosta Lecco in Venezia z lahkoto prišli v B ligo, kdo pa bo tretji, je še težko reči: Mantova ali Genoa, če bodo Catanzaro, Reggina, Messina, Verona in Palermo to dovolili.

V nedeljo so se med seboj spoprijele najboljše ekipe. Lecco je igral v Benetkah neodločeno (0:0). Mantova pa je v zadnjem hupu porazila Genovo (1-0).

D. T.

SLOVENSKI SPORT

Slovenski telovadec, bivši svetovni prvak Miro Cerar, je zmagal te dni na mednarodnem turnirju v orodni telovadbi v dvorani Wembley v Londonu.

Smučarska skakalca Ludvik Zajc in Marjan Pečar sta odšla po »poletih« v Planici na tekmovanje v Jahanngeorgenstadtu v Vzhodni Nemčiji, kjer je tudi nastopala svetovna elita. Na dveh tekmah na 70-metrski skakalnici je bil enkrat četrti Zajc, enkrat pa Pečar. Pred Zajcem so bili Neuendorf (VzN), Grini (Nor) in Raska (CS). Pred Pečarjem pa so bili Neuendorf, Raska in Selbek (Nor). Prvak Finske, Leivo, se je uvrstil v tej drugi tekmi na 7. mesto, kar tudi ilustrira letošnjo kvaliteto slovenskih skakalcev. Tekmoval je tudi komaj 19-letni Jurman in se častno uvrstil.

Ljubljani je bila zaupana organizacija I. festivala evropske košarke.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU V KULTURNEM DOMU V TRSTU DVA PASIJONA

»VINSKA ZALOSTNA Z ALELUJO«
»SKOFJELOSKI PASIJON«

Napisal — priredil MIRKO MAHNIC

Scena: VIKTOR MOKA - Kostumi: ALENKA BARTLOVA - Glasba: MARJAN VODOPIVEC - Režija: MIRKO MAHNIC

RAZPORED PREDSTAV:

v petek, 8. aprila ob 17. uri (invalidski abonma);
v soboto, 9. aprila ob 21. uri (okoliški abonma);
v nedeljo, 10. aprila ob 16.30 (abonma nedeljski popoldanski); v ponedeljek, 11. aprila ob 16.30 zadnja predstava.

Prodaja vstopnic vsak dan od 12. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma.

Sikhi so končno dobili lastno državo

Indijska vlada je te dni naznanila svoj sklep o ustanovitvi avtonomne države naroda Sikhov. Dosedanja država Pendžab (Panjab) v severovzhodnem delu Indije bo tako razdeljena na dve državi — na državo Sikhov in na državo Hariana. Državi se bosta v glavnem krili z območjem jezikov Pendžabi, ki ga govore Sikhi, in hindu. Ime hindujske države Hariana je v zvezi z besedo Arijei. Kot znano, so znanstveniki ugotovili, da je bila nekje tam zibelka arijskega, to je belega evropskega plemena.

Država Sikhov bo imela okrog 12 milijonov prebivavcev z močno hinujsko manjšino. Mejila bo na Pakistan. Sikhi so tudi rasno sorodni Pakistancem. Hindujska Hariana pa bo imela okrog sedem milijonov prebivavcev. Del penžabskega ozemlja pod Himalajo pa bo priključen avtonomni oblasti Himačal Pradeš.

S tem bo izpolnjena dolgoletna želja Sikhov, ki so se ves čas od ustanovitve indijske države borili za lastno avtonomno državo. Ob ustanovitvi zvezne Indije so jih vključili v večjo državo, v kateri so imeli Hinduje večino. Toda ponosni Sikhi, ki so narod kmetov in vojakov (njihovi vojaški oddelki uživajo že od nekdanj velik sloves), se niso vdali v to in so prirejali demonstracije in povzročali nemire. A tudi Hinduje so skušali še zadnji čas z nemiri preprečiti

odcepitev Sikhov od »svoje« države. Hinduje so, kot znano, vodilno indijsko pleme in so pri ustanovitvi indijske države poskrbeli, da so si zagotovili hegemonijo v njej.

Nehru in Sastri sta bila gluha za zahteve Sikhov, vupanju, da se bodo s časom pomirili in se vdali v usodo podjarmljenega naroda, določenega za »asimilacijo« ali »integracijo«. Nova indijska ministrska predsednica pa je modro spoznala, da lahko temelji indijska zvezna država samo na pravičnosti in enakopravnosti ter svobodi za vse njene narode, ki kažejo voljo po lastni državi, in je s tem nedvomno utrdila Indijo tudi na znotraj.

Sikhi slove po svoji telesni lepoti in moči. Tudi kot vojaki nosijo brade in svoje značilne turbane.

NAŠE SOZALJE

V Ljubljani je umrl 30. t. m. 73-letni bivši lesni trgovec g. Franjo Kržič. Pokopali so ga v petek 1. aprila na pokopališču v Dravljah.

Bil je izredno dober, človek velikega formata. Vedno je rad pomagal drugim in kljub težkim življenjskim udarcem, ki so zadeli njega samega, je skrbel, da je drugim olajšal težave, kolikor je le mogel. Bil je vel'k Slovenec in demokrat in je kazal do zadnjih dni največje zanimanje za usodo našega naroda.

Hudo prizadeti družini, posebno naši sodelavki, njegovi hčerki dr. Mariji, naše iskreno sožalje.

Novice po svetu

KONGRES SOCIALISTIČNE ZVEZE

V torek se je začel v Ljubljani 6. kongres Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije. Navzočih je bilo okrog 1000 poslancev in gostov, med temi tudi predstavniki iz Gorice, Trsta in Celovca.

Predsednica SZDL Vida Tomšičeva je v uvodnem govoru razpravljala med drugim tudi o razvoju družbenega samoupravljanja. Poudarila je, da morajo imeti neposredni proizvajalci glavno pravico do odločitve, kako naj se uporabljajo na novo ustvarjena sredstva, ki so v glavnem plod njihovega dela.

Zbor je delo nadaljeval v osmih komisijah, od katerih se je ena bavila z mednarodnimi odnosi in narodnimi manjšinami. V razpravi so delegati izražali prepričanje, da je treba skrbeti za narodne manjšine, ki morajo povezovati obmejne narode. Zato je treba v prvi vrsti imeti skrb za slovensko narodno skupnost v Italiji in v Avstriji.

ODLOČNA ZMAGA LABURISTOV

Na državnozborskih volitvah, ki so bile 31. marca v Angliji, je zmagala, kot je bilo pričakovati, laburistična stranka. V spodnji (poslanski) zbornici bo imela 364 poslancev. Konservativna stranka bo imela 252 poslancev, liberalna pa 10.

Za dosedanjo vlado je bilo značilno, da je v parlamentu razpolagala s pičlo večino, zaradi česar je bil vsak njen predlog v nevarnosti, da pri glasovanju propade. Laburistična stranka je s svojo sedanjo zmago korenito izboljšala položaj, tako da bo lahko odslej z gotovostjo uveljavljala svoj politični in gospodarski program do poteka svojega mandata.

OBČUDOVANJA VREDNI »STARI MOŽ«

Josip Vidmar se je v »Delu« spet zapletel v polemiko z nekimi »kulturniki« z juga o pravici slovenskega naroda do avtonomnega narodnega življenja in o potrebi čistih gospodarskih računov med narodi Jugoslavije, da si ne bi več medsebojno očitali izkoriščanja. Po drugi strani pa se je lotil tudi eksistencializma in drugih modnih struj v literaturi, za katere je — alergičen. Občudovanja vredni sta njegova odkritost in polemična bojevitost. Mož namreč ni več tako mlad. Že pred časom je obhajal sedemdesetletnico. Po angažiranosti in bojevitosti pa presega marsikaterega mladega.

CARMEN NENNI

V Rimu je prejšnji teden umrla 73-letna Carmen Nenni, žena podpredsednika vlade in predsednika socialistične stranke Pietra Nennija.

KAJ JE SVOBODA?

Dvanajstletna šolarica Monika Unbefugt v Zahodnem Berlinu je dobila posebno nagrado za svojo definicijo svobode.

V vseh berlinskih šolah so namreč objavili razpis, ki je zahteval od šolarjev, naj samó v desetih besedah izrazijo pojem svobode.

Dijaki zadnjih razredov na gimnazijah so oddali politično-filozofske definicije svobode in najboljše so tudi dobile normalne razpisane nagrade.

A tudi mala Monika si je izmislila deset besed, s katerimi je dobro povedala, kaj pomeni zanjo svoboda:

»Iti s psičkom iz Dueppela v Klein Machnow k teti«. Iz zaselka Dueppel, kjer prebiva Monika, do Klein Machnowa, kjer živi njena teta, je samo en kilometer poti.

Toda vmes je zid, ki deli Zahodni in Vzhodni Berlin.

Vsekakor je Monika dokazala, da ima o svobodi bolj konkretne predstave kot državniki.

Vesele velikonočne praznike želijo:

TRGOVINA NA DROBNO
IN NA DEBELO

Kerže

TRST - Trg S. Giovanni, 1 - Tel. 35-019

Emajlirani štedilniki in peči najmodernejšik oblik za vsa goriva. Popolne opreme za kuhinje, jedilnice, restavracije iz emajla, nerjavečega (Inox) jekla, itd. Električni, likalniki, sesalci za prah, pralni stroji, grelci za vodo, hladilniki, dekorativni predmeti umetne obrti od keramike do brušenega stekla. Lestenci ter vseh vrst električnih luči klasične in moderne oblike

Prodaja tudi na obroko

MIRAN KURET

ZALOGA VINA, LIKERJEV - UVOZ - IZVOV

TRST - Ul. Valdirivo, 3 - Tel. 28-926

želi svojim odjemavcem vesele velikonočne praznike

GOSTILNA **NINI**

TRST - Ul. Valdirivo, 32 - Tel. 38-915

Vošči cenjenim gostom
vesele velikonočne praznike

VSE ZA KMETOVALCE

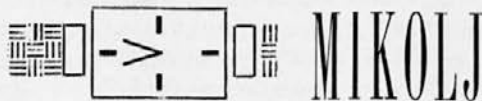
Eduard Furlani

TRST - Ul. Milano, 18 - Tel. 35-169

Krma za živino - Žita - Umetna gnojila -
Žveplo - Modra galica - Poljedelski stroji
Orodje - Vsakovrstna semena

Zastopnik za Trst in Gorico svetovno znanih strojev za obdelovanje zemlje ter kosilnice AGRIA

URARNA IN ZLATARNA

TRST - Campo S. Giacomo, 3 - Tel. 95-881

Bogata izbira švicarskih ur
in lično izdelane zlatine

TRGOVINA IN DELAVNICA ČEVLJEV

GEC ROJAN
Trg Tra i Rivi, 2 - Tel. 31-198
vošči vesele praznike!

ELEKTROINSTALACIJSKO PODJETJE

Milan Ambrožič

TRST - Ul. Miramare, 29 - Tel. 29-322

Popolna oprema za električne kuhinje, lestenci in vse vrste električnih luči klasične in moderne oblike - Vsakovrstna popravila in naročila

POTOVALNI IN TURISTIČNI URAD

«AURORA»

TRST - Ul. Cicerone, 4 Telefon 29-243

Trgovina kmetijskih strojev in orodja

Marinac Vladislav

Trst - Str. Vecchia dell'Istria, 64 - T. 810-211

Umetna gnojila - Krma za živino - Prvovrstna semena lastnega pridelka in inozemska - Trte, sadna drevesa razne cvetlične sadike, vrtnice, itd. — Poljedelski stroji in druge potrebščine
vošči vsem odjemavcem vesele praznike

TRGOVINA Z JESTVINAMI

MILAN BEVK

TRST - Ul. D'Annunzio, 9 - Telefon 41-572

KROJAČNICA

LADO PREMUR

TRST - Ul. Ginnastica, 35/1 - Tel. 45-447

želi vsem klientom vesele praznike!

TRGOVINA JESTVIN

Alojz Jerkič

Trst - Str. Vecchia dell'Istria, 64 - T. 810-210

vsem svojim odjemavcem in prijateljem
želi vesele velikonočne praznike!

TRGOVINA Z JESTVINAMI

ANDREJ OBERSNEL

TRST - Ul. Maiolica, 1 - Tel. 93-070

MLEKARNA

MARTELANC VIDA

TRST - Ul. Miramare, 50 - Tel. 29-345

vošči vsem cenj odjemavcem vesele praznike

ZOBOZDRAVNIK

Dr. PAVEL PAVLICA

TRST - Ul. Ghèga, 9 - Tel. 31-813

GOSTILNA

Ostrouška

TRST - Ul. S. Nicolò 1 - Tel. 37-918

SLAŠČIČARNA in PEKARNA

M. FLAIBAN

TRST - Ul. Carducci, 15 - Tel. 35-166

vošči vsem vesele praznike

ZNANA SLOVENSKA TRGOVINA
Z MANUFAKTURO IN TKANINAMI

EUROTEx

(MARIO FERFOLJA)

TRST - Ul. Mazzini, 46 - Tel. 94-550

želi svojim cenjenim odjemavcem
tu in onstran meje vesele praznike!

FOTO STUDIO

EGON

Trst, Ul. Oriani, 2/1 - Tel. 93-295 (Barriera)

NAJLEPŠE CVETLICE DOBITE PRI

«IVANKI»

TRST - Ul. Dell'Istria 19 - Tel. 95-052

BIFE'

„Pino“

TRST - UL. GHEGA, 3 - TEL. 24-780

vošči vsem vesele praznike

TRST - Ul. Carducci, 15 - Tel. 29-656

Bogata izbira naočnikov, daljnogledov,
toplomerov in fotografskega materiala

tiskarna

Graphis

trst, ulica sv. frančiška 20
telefon 29-477

CVETLIČARNA

« SAVINA »

TRST, Ul. Istria, 10 - Tel. 55-590

KROJAČNICA

PODGORNIK LEOPOLD

TRST, Ul. Carducci, 32 - Telefon 41-605

ZALOGA DRV IN PREMOGA

ANTON FLORIDAN

TRST - Ulica Ricci, 4 - Tel. 95-714

GOSTILNA

KOBOL (Jadran)

TRST - Via dell'Industria, 16 (Sv. Jakob)
Tel. 44-505

želi veselo veliko noč

Želite dobro hrano in pijačo?
GOSTILNA

«AL GAMBERO» (Pri Raku)

TRST - Ul. Udine, 27 - Tel. 24-938

Vam bo gotovo ustregla

AVGUST ŠČUKA

TRGOVINA JESTVIN

TRST - Ul. Commerciale, 94 - Tel. 35-030
Vesele praznike

RIBARNICA

PERTOT MARČELA

Trst - Barkovlje, Ul. Perarolo, 2 - Tel. 28-415
želi vsem vesele praznike

MIRODILNICA

ČEKET

TRST - Ul. Scitarario - Tel. 95-442

želi odjemavcem vesele praznike!

GOSTILNA

DOLENC

PROSEK - Devinščina, 3 - Tel. 225-214

TRGOVINA JESTVIN

JOSIP ŠKABAR

OPČINE, Narodna ulica, 42 Tel. 22-1026

se vljudno priporoča svojim odjemavcem
tu in onkraj meje

ZALOGA VSAKOVRSNEGA

STAVBNEGA MATERIALA

DANEU ALOJZIJ

OPČINE - Proseška ul., 13 - Tel. 221-044

DRUŠTVENA PRODAJALNA

NA OPČINAH

z. z. o. p.

OPČINE, Alpiska ulica, 85

Telefon 221-054

GOSTILNA

EMILIA SOSIČ - VREMEC

OPČINE - Narodna ulica, 65
Vesele velikonočne praznike

URARNA IN ZLATARNA

ANTON MALALAN

OPČINE - Proseška, 18 - Telefon 221-465

ZALOGA STAVBNEGA MATERIALA

CELESTINA DANEU - DANIELI

OPČINE - Narodna ulica, 77 - Telefon 221-034

ŽELEZNINA, GRADBENI MATERIAL, itd.

Terčon

Josip

NABREŽINA 124 - Tel. 20-122

TRGOVINA ELEKTRICNIH PREDMETOV

Miro Frančeskin

NABREŽINA CENTER - Tel. 20-238

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE
GOSTILNA

Na Pošti

(Zora Presl)

BAZOVICA, št. 95
Telefon 226-125

TRGOVINA JESTVIN

Gruden Josip

DEVIN, 50 - Tel. 20-839

vošči vsem odjemavcem vesele
velikonočne praznike

TRGOVINA JESTVIN

BRAVIN

DEVIN

Tel. 20-844

vošči vsem odjemavcem
vesele velikonočne praznike

GOSTILNA

Križman

VELIKI REPEN - Tel. 227-115

vošči svojim gostom in prijateljem
vesele velikonočne praznike

TERČON IZIDOR

ŽELEZNINA, GRADBENI MATERIAL itd.
SESLJAN, 27 Tel. 20-220

GOSTILNA IN MESNICA

Petaros

BORŠT 60 - Tel. 97-651

želi srečno veliko noč

RESTAVRACIJA

ALL'UNIVERSITA'

(Pri Univerzi)

GORICA

Piazza Vittoria, 3

GOSTILNA

»PRI LOVCU«

VIŽOVLJE št. 1 - Tel. 20-152
Dobra kuhinja in pristna vinaZALOGA GORIVA NA DROBNO
IN NA DEBELO

Vetrih Ivan

UVOZ - IZVOZ

GORICA Ul. Lantieri, 5 Tel. 25-27

Katoliška knjigarna

GORICA - TRAVNIK

Piazza Vittoria

PAPIRNICA

KNIJIGARNA

DEVOCIONALIJE

Na drobno in debelo - Bogata izbira

VINOAGRARIA

VSE ZA NJIVO, TRTO, TRAVNIK,
ZA HRAM, HLEV IN POLJEGoriča - Piazza Vittoria - Travnik 4
Telefon 53-95

PODJETJE

Čuk

Trg Cavour, 9
Corso Verdi, 54

GORICA

Tel. 36-36

Tel 21-60

ZA
V
NAŠE
NAJMLAJŠE

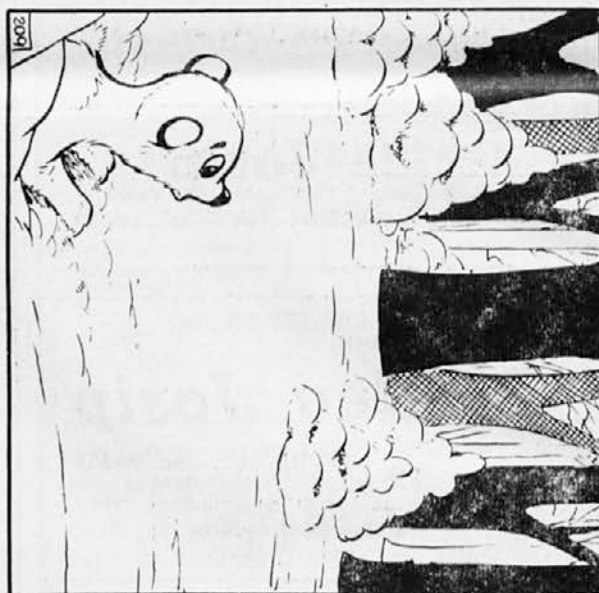
Snežek

36

piše in riše
Miki Muster

208. Sam ni vedel, koliko časa je spal, toda zdaj je bil spet želodec tisti, ki ga je stresel iz sna. Krnili je tako glasno, da ga je kljub smrčanju obeh rjavih medvedov razločno slišal. Ker ta dva nista kazala nikakih znakov, da se nameravata zbuditi, je stopil k vhodu, ki je bil zdaj že popolnoma zaprt s snegom. S šapama je izgrebel vanj luknjo in pokukal skozi njo.

209. Zunaj je bilo tako mrzlo, da mu je kar sapa zaprlo. Ko so se mu oči privadile bleščeci svetlobi, je ostrmel. Debela snežna odeja je prekrila gozd in le visoka debela so strlela črna in osamljena proti nebu. Veje in vejice, s katerih je odpadlo vse listje, so bile obločene v tisoče ledenih kristalov, ki so se lesketali v soncu. Nad vsem pa je ležala smrtina tišina.

210. Zlezel je skozi odprtino, ki jo je izkopal in obsal na zamrzni snezni skorji. Bila je trda in se ni prav nič vdala pod pritisikom njegovih šap. Najprej je stopal oprezno, potem pa je pogumno stekel po gozdu. Ko se je spuščal proti potoku, mu je zdrsnilo in zapeljal se je po gladki strmini ter se ustavil šele na debeli ploskvi zamrznjene vode.

211. Presenečen se je pobral in ugotovil, da se ni prav nič udaril. Nasprotno, vožnja je bila tako prijetna, da je splezal nazaj na vzpeclino in se še enkrat spustil po njej. Ej, to ti je igra. Škoda da ni Rjavčka, gotovo bi mu ugajalo drsenje po zamrznjenem snegu. Prvič, odkar je srečal Kosmatinko in njenega mladika, se je čutil osamljen.

212. Poleg tega pa še ta presneta želodec. Ko se je ne bi venomer oglašali! Snežek je udaril po ledu, da bi ga prebil, toda zaman, bil je predebel. Kako naj najde kaj za pod zob? Ni mu preostalo drugega, kot da izbrska kak gozdni sadež ali zamrznjeno travo. Zalostno je odhlačal v gozd in na več mestih razril visoki sneg.

213. Nekaj dni se je zadrževal le okoli brloga in se venomer vrčal vanj. V srcu je še vedno upal, da bosta Kosmatinka in Rjavček nekega dne le vstala in šla z njim v gozd kot nekoč, toda zmotil se je. Spala sta, zvita v klobčič v toplen brlogu in se nista niti zmenila zanj. Uvidel je, da je prepusten samemu sebi in bilo mu je hudo.